

1 Korin

Pas mam‡ Por ai Korin‡hündambo sürü pap‡marand‡

1 Ro Por-anah‡ God aiyu wambo Sisas Kraisind‡ hoaf‡ semind‡ horambohünd‡ kafoare híníng‡-mareandüri. **2** Wand‡ wandaf‡ Sostenes-d‡bo n‡maremboanehi Kraisind‡ nendi Korin ñgoafihü amarei s‡heimbo pas nda sürü papar‡hand‡. God ai s‡heimbo Krais-d‡bo n‡ñgombohünd‡ wand‡ yançiranei yahu híníng‡-mareandüri. Ran‡yu asu ai nindou munjuambo s‡hef‡ Adükari Sisas Kraisimbo d‡d‡baf‡yei ar‡hünd‡ ranaheimbo ai-bab‡d‡mbo n‡ñgombohünd‡ kafoare híníng‡-mareandüri. Adükari ranai ana ahei asu s‡hef‡ munjuamboani. **3** Ape God asu s‡hef‡ Adükari Sisas Krais ai s‡heimbo moan‡ hipoambohd‡neandürihi asu ñgusüfoambe afurifembü hohoan‡mo mb‡sabina-ndüramboane.

Por ai Godimbo hihifarüri

4 Sisas Kraisnd‡ süñguyu s‡heimbo God ai moan‡ hipoambo-mareandüri ran‡mbohündambo-an‡mbo asu ahambo s‡heimbohünd‡ munjuambo si hihif‡r‡hün‡ ar‡hand‡. **5-6** Kraisind‡ hoaf‡ ro s‡heimbo hoaf‡mehundüri ranana s‡hei ñgusüfoambe ñgiñind‡ n‡marindür‡mboane. Se Krais-bab‡di an‡boadei ran‡-süñgu God ai ahand‡ hoaf‡ hoaf‡yorambo asu ahambo f‡f‡rifembö moatükun‡ ra s‡heimbo masagadüri. **7** Ran‡mboanei asu se s‡hef‡

Adükari Sisas Krais ai weindahî tüküfemboayu ranahambo hîmboyeihî asu se-ana moai Yifiafi Aboedîndî-mayo moatükunî ra mbonîmbo-rîhümündi, ñga wanî. ⁸ Asu ai sîheimbo ñgînîndî kîkîhi-ndamündündürî nüngu ñgumbo bîdîfirani si asu ai kosîmbo tüküfîyuambe ñgîri se hütiyei mbusu. ⁹ Asu ai nînî-moatükunî hoafayu ai randeambui. Ahandî nîmorî Sisas Krais sîhefi Adükari-babîdi wudîmbeyeia yahuhayamboyu ai sîheimbo mborai mehundürî.

Kraisîndî nendi ai yikürübümehindi

¹⁰ Wandafi mami, sîhefi Adükari Sisas Kraisîndî sünju sîheimbo hûti hoafayahandürî. Munjuambo se mami hohoanîmo ranî yangîr-anîmbo hohoanîmondei. Ngâ asu se yikürübünde wakîndîhimboyei. Se moani mami hohoanîmo sünju-anîmbo moani mamîmbondahi nîmboei. ¹¹ Wandafi mami, nindou bîdîfirî Kroendî worambeahîndî ai hoafîmehündürî sîhei mbusümo sîmborî hoafî hohoanîmo engoro ranahambo. ¹² Awi ro ndarîhe hoafayahî: Nindou mamamî se ranî-poanîmbo ranî-poanîmbo hoafîyo hoafîmayei. Ngorü ai hoafîyohü yahoya, “Roana Porîndî süngueheandî,” ñgorü ai, “Roana Aporosîndî süngueheandî,” ñgorü ai, “Roana Pitandî süngueheandî,” asu ñgorü ai, “Roana Kraisîndî süngueheandî,” ranî hoafî hoafîmayei. ¹³ Asu Sisas Krais ai yikürübû-reandeimbîyu? Asu Por ai sîheimbo-hündambo nîmî keimbî karîhendeimbîfîhi yîfîyuwai? Porîndî sünjurîhorî-rîhündamboyahî hundürîyei-ai? ¹⁴ Ro moai sîheimbo ana

dabo hundür̄ihandüri, ḥga Krispus asu Gaius ahafanimbō yangır̄ihapır̄i hundür̄imarıhapır̄i. Ran̄imbo-hündamboanah̄i ro Godimbo h̄ihifar̄ihün̄i. ¹⁵ Ran̄imbo-hündamboanimbō nindou mami ai ḥgir̄i wandi ndür̄inambo h̄imon̄i hundür̄imayei mbüsü haya hoafindu, ḥga wan̄i. ¹⁶ Awi ȳint̄, ro Stefanosiyu asu ahand̄i fik̄im̄in̄ind̄i aheimbo amboan̄i hundür̄i-marıhandüri, ḥga nindou amurambo hundür̄i-yondür̄imbo ana, moai hohoan̄imoyah̄i. ¹⁷ Sisas Krais ai wambo moai nindou hundür̄i-yondür̄imbo koar̄ihend̄iri, ḥga aboedi hoaf̄i ra bokar̄ihefembo-hündamboyo koamar̄ihend̄iri. ḥga roana, f̄firundeimb̄i nindou t̄kai hoaf̄iyomo arundi nahurai ran̄i hoaf̄i moai hoaf̄iya r̄ihand̄i. Ran̄imbe-mbonana asu Sisas Krais n̄im̄i keimb̄i kar̄ihendeimb̄i-fih̄i ȳif̄mayu ranai ḥgiñindim̄beyu-poanī.

Krais ana Godindi ḥgiñind-an-i

¹⁸ Sisas Krais n̄im̄i keimb̄i kar̄ihendeimb̄i-fih̄i ȳif̄mayu hoaf̄i ranana nindou moaruwaimbofemboayei ranaheimbo h̄ihind̄i hohoan̄imoyanendüri, ḥga asu nindou God ai aboedamboreamuneimb̄i s̄ihef̄imbo ana ran̄i hoaf̄i ra Godindi ḥgiñind-anemunī. ¹⁹ Bukambe yare hoaf̄iyowohü yahoya, “H̄if̄in̄ind̄i ndor̄ih̄i hohoan̄imoyeimb̄i-yei ndofe hohoan̄imo ranana moaruwaimbo-nd̄iheandühi asu nindou h̄if̄in̄ind̄i aboedi hohoan̄imo-yomondeimb̄i-yafe hohoan̄imo ra ḡiḡiranambo-nd̄iheamboyah̄i,” meho. ²⁰ Refe-anas̄i asu nahi ndoru hohoan̄imoyomo-rundeimb̄i man̄iñgomoa? Asu ahinümb̄i f̄firundeimb̄i nindou amboan̄i

nahiyomo anīngomoa? Asu nahiyomo hifī ndanīhündambo sīmborī hoafī nafīru-rundeimbī anīngomoa? Nindou hifī ndanīhü anīmboei ranahei ndofe hohoanīmo ranahambo God ai hīhīndī hohoanīmo-ane yahu nafuimayu!

21 Godīndī ndofe hohoanīmo sūnguyo hifī ndanīhündambo nindou ndorīhi fīfīrīhindeimbī ai ahei hohoanīmonambo yaŋgīri ḥgīri Godīmbo fīfīrīndīhorī. Hoafī ro hoafīyefī arīhundi ra nindou ranahambo hīhīndī hohoanīmo-ane asei, ḥga God ai yifīriyu haya nindou Kraisīmbo anīhondümbo-arīhorī ranahaimbo aboedambo-ndīheandüri-mboyahī, mehu. **22** Hoafī ranahambo anīhond-anē yahombohündā Suda ai hepūnīfeimbī moatükunī ranīmboanemo hoeindīhu ehomo, ḥga asu Grik ai fīfīrīfe hohoanīmo ranīmboanemo yifīrayomo. **23** ḥga sīhefīmbo ana Sisas Krais nīmī keimbi karīhendeimbīfīhī yīfīmayu ranahamboane ro bokarīhehu arīhundi. Rani hoafī ranane Suda-yomondī hohoanīmo ranahambo mamīkarapuri arandī. Asu Grik ana ndanī hoafī ndanahamboya ranī-moatükunī ana hīhīndī hohoanīmo-ane yahomo houmbo hohoanīmo-yomondühānemo. **24** ḥga asu sīhīr-anefī, Sudahünd-anēi asu Grikīhünd-anēi munjuambo sīhefīmbo God ai mborai mehumuni ra hīmborīyeifembū sīhefīmbo ana Krais ai Godīndī ḥgīnīndī moatükunīyu haya, asu ahandī ndofe hohoanīmo-ani. **25** God ai hīhīndī hohoanīmombayu-mbonana, ahandī hohoanīmo ra nindou-yei ndofe hohoanīmo ḥgasünde. Asu God ai kehurīmbeyu-mbonana, ahandī kehurīt ra nindou-yei ḥgīnīndī ḥgasünde.

26 Wandafi mami, se ndandihī hohoanimondeisapo horombo sīheimbo God ai hoafimayundūra ahāndī nindou tükümehindī ranimbo. Sīhei mbusūmo nindou afīndī ai hīfīnīndī hohoanimo fīfirīhindeimbī-yeipoani. Nindou afīndī ai ḥīgīnīndī-yeipoani. Nindou afīndī ai adūkari ndürimbi-yeipoani. **27** Nga asu hīfī ndanīhündambo nindou ai hohoanimo耶ieihī hīhīndī hohoanimo耶eimb-anei masei ranaheimbo God ai moanī hohoanimo yu haya masemündündürī ndorīhi hohoanimo耶ieirīhündambo nindou aheimbo amoanīngambo-fendürimbo-hündā. Asu hīfī ndanīhündambo nindou ai ra ḥīgīnīndīkoate-yeimb-ane masei ranaheimbo God ai hohoanimo yu haya masemündündürī nindou ḥīgīnīndī hīfāndī-rihündambo aheimbo amoanīngambo-fendürimbo-hündā. **28** Ranīyu asu ai hīfī ndanīhü ndürīkoate-yoweimbī moatükunī ranīyo, asu nindou ai ranī-moatükunī ana moanane seihü yiboaruko-marīhīndī ra God ai masemündū nindou ai aboedī hamīnd-ane masei ranahambo hīfīnambo-fembohündā. **29** Ranī-mayowamboane nindou mami ai ḥīgīrī Godīndī hīmboahü ahāndīhoarīmbo borīndū. **30** Nga God ai sīheimbo Sisas Kraisbabīdī hīnīngīmarear-anei. God ai ahambo sīhefī fīfirīfe hohoanimo, Godīndī hīmboahü mbumundi nīnīgo hohoanimo, surūhoeimbī hohoanimo sūnjufembo hohoanimo, asu aboedambo-femunīmbo hohoanimo ranahambo nīmīndīmborīt hīnīngīmarīt. **31** Ranīmboane Godīndī hoafī ai hoafīyohü yahoya, “Nindou ai

borimboayu ana, ai Adükärimbo yangir-animbo borimbiyu-wamboane,” meho.

2

Por ai Sisas yifimayu ranahambo hoafimayu

1 Wandafi mami, sapo siheimbo sowana sühühühi Godindimayo dibohindit hoafit hoafiyahühi ro moai ndorihoeimbif hamindit hoafit nahurai hoafiyahit asu moai hohoanimo ndorihendeimb-anahit sahehea hoafiyahit.
2 Ro se-babidit nimboambo ana rarihe hohoanimoyahühiya, ngirit ngorü-moatükunimbo yamundiheandi, nga Sisasimbo asu ai nimikiembif karihendeimbifhit yifimayu ranahambo yangir-animbo yamundiheamboyahit, masahit.
3 Ro siheimbo-so nimboahambe hamindit kemindikoate-yahühi hithamindarit kapeihiyahit manimboahit. **4** Ro yamundiheandühit asu bokari-maritheheandi ra fiftirundeimbif nindou-yomondimayo fiftirife hoafinambo-yopoani hoafimayahit. Nga ro hoafiyahane Godindit Yifiafindit nginindinambo ratupurimayahit ranai wandi hoafit anihond-ane yaho nafuimeyondürit.
5 Sihei anihondümbofe ra se nindou-yei fiftirife hohoanimonambo tüküfembo moeisahit, nga Godindit nginindinambo-animbo tükümbifeyowamboane.

Godindit ndofe hohoanimo

6 Nga nindou nginindimbo-yahindeimbif aheimboane ro ndofe hohoanimo hoafit ra hoafiyahändüri arihadisit, nga ndofe hohoanimo ranana hitit ndanihündambo-yopoani

asu hifì ndanihündì bogoriyafe-mayopoani. Nga ahei ñginindì afure arandi. ⁷ Godindì ndofe hohoanimo-ané yamundihe arìhandì. Hohoanimo ranana dìbo menjoro-ané. God ai munju-moatükuni naftkoate-yuambeyo ai ranì ndofe hohoanimo ranahambo sihefimbo ai ndürümbe mbimariamboane yahuhaya ahanti hohoanimonambo yanjiri hoafiyu masihendi. ⁸ Hifì ndanihündambo nindou bogori mami ai-amboanì ndofe hohoanimo ra moai fìfìreandi. Asu ai fìfirimbaru-mbonana ñgiri nindou Adükari himboamupuimbo-randeimbì mayu ra sowaründümo houmbo nimi keimbi karihendeimbì-fihì paruwuri, nga wanì. ⁹ Nga Bukambe yare hoafiyowohü yahoya,

“Nindou Godimbo hohoanimo parihori-
rìhoreimbì ranaheimbo ai afindi
moatükuni dìdiboadore masihendi.

Ranì-moatükuni ra himboari ai moai hoeire-
andi,
himboambe ai moai himborìyo
asu nindou-yafe hohoanimonambo yanjiri
moai tükufeyo,” *Aisaia 64:4*

meho. ¹⁰ Hoafì ra ai dìbo menjoroyosi, nga Yifiafi Aboedì ranahandì ratüpurnamboyò God ai ranì-moatükuni ra nafuimemuni. Yifiafi Aboedì ranai ana Godindì hohoanimo dìbo engoro amboanì kokondambo hoeindeamboe. ¹¹ Nindou ñgorü ai ñgiri ñgorundi hohoanimo amaro ra fìfirindeandi, nga yifiafi ahanti fiambe amarondo ranai-animbo ahanti hoari fìfirindeamboe. Mare yahuraiane nindou ai moai God hohoanimoayu ra fìfirihindi, nga ahanti Yifiafi Aboedì ranane ahanti

hohoanimo ra fífreamboayo. **12** Sihiri ana hifi ndanihündambo yifiafi ranana moai sahumindefti, nga Yifiafi God ai koamarihemuni ranijo masahumindefti. Sapo God ai nime-moatükunti masemuni ra fífiriferambohunda. **13** Ranimbaoane sihiri ngiri hoafindefuh nindou-yafe hohoanimo hoafinambo yamundihundi, nga Yifiafi Aboedindt yamundife hoafit rananimbo nindou Godindt Yifiafi ahei fiambe nimarindüreimbti ranaheimbo Godindt moatükunti fífirife hoafimboane.

14 Nga nindou Yifiafi ahanti fiambe nimarikoate-yondoweimbti ranai ngiri Godindt Yifiafi sai-randeimbti moatükunti ra ndemündu. Nindou aiana ranimoatükunti ra ngiri ndonde fífirindeandi. Nga ahambo hihindi hohoanimo nahuraindimbœ. Nga Yifiafindt warisüngu yangir-animbo nindou ai ranimoatükunti yibobondeandühi fífirindeambui. **15** Nindou düdi ai Yifiafi Aboedt ra ahanti fiambe amarondo ana, ai munquambo moatükunti yibobondeambui, nga asu nindou ngorü ai ngiri ahanti hohoanimo yibobondeandi. **16** Godindt hoafit yare hoafiyowohü yahoya, “Nindou düdi Adükariindi hohoanimo fífreamboayua? Nindou didai ahambo yamundimandira?” Nga sihefimbo ana awi Kraisindt hohoanimo ra ngusüfoambe nimarimunimboane.

3

*Kraisindt nendiyafe ratüpuriyu-randeimbti ana
Godindt ratüpuriyu-randeimbani*

¹ Wandafi mami, horombo ana ro ŋgirɪ s̄heimbo Yifiafɪ Aboedɪ n̄imarɪndüreimbimbo hoafiyahandürɪ arɪhandɪ nou hoafiyahandürɪ. Ro nindou ai hifɪ ndanɪhündambo hohoanimo耶yeimbɪ asu n̄imoakidibou nahurai s̄heimbo hoafimehandürɪ. ² Awi ro s̄heimbo kehuri sesi safiyo moangui-marɪhandürɪ, ŋga n̄imboe sapo se moai ŋgɪnɪndɪ sesi sesimbo tüküyahindi hapondanɪ amboani. ³ Nga hapondanɪ ana awi se nindou hifɪ ndanɪhündə animboei nahurai-anei. Wandafi ŋgorümbo moaruwaimbofi hohoanimo asu s̄heihoari simbori hoafɪ ranana awi s̄hei mbusumo yangoromboane. Hohoanimo ranana nindou hifɪ ndanɪhündambo hohoanimo asu wamɪndafɪ hohoanimo ranane hifandarɪhündɪ. ⁴ Nindou mami ai hoafiyuhuya, “Roana Porɪndɪ sūngueheandɪ.” Asu ŋgorü ai hoafiyuhuya, “Roana Aporosɪndɪ sūngueheandɪ.” Ranɪ hohoanimo se hohoanimoayeи ranana nindou hifɪ ndanɪ-hündamboyafe hohoanimo-ane hohoanimoayeи.

⁵ Se ranahambo ndondihi hohoanmondei. Aporos ra nindou düdia? Asu ro Por nda ro didiyaha? Roana moanɪ Godɪndɪ ratüpuriimbo yangirɪ nindou-anehi. God ai yihoeftimbo ratüpuri masemun-ane asu yihoefti ratüpuri ranɪ-sūnguyei se Sisas Kraisimbo anihondümbo-marihorɪ. ⁶ Ro nümburi mami ranambe hoari hifi-kamarɪheandɪ. Asu Aporos ai wohimarihendi. Nga asu Ape God aiyu ranimoatükuni ranahambo botimareanda adükari tükümeffeyo. ⁷ Ranimboane nindou ai nɪnɪ mangirɪyo hifi-karareand-ane asu woharɪhendi

ranai ana ndürimbiyupoani, nga wanit. Nga sapo God ai ranit-moatkunit ranahambo botireandanit tükefeyo ranai yangir-ani ndürümbe hamindayu.

8 Nga nindou düdi maŋgit hifikare asu nindou düdi wohirihai arandit ranit yimbu ai moani simogodi nindou-anafanit. Nga nindou ranahafanimbó God ai ahandihoar-animbó sün̄guna nîne ratüpuri ai ratüpuri mefanit takinit dagapirimbui.

9 Roana mamimboyaho hoho Godindit ratüpuri ratüpuryehit, nga seana Godindit nümburit, asu worit nahurai-anei.

Godindit ratüpuriyei-rihündendeimb ai worit worimboru-rundeimb i nahurai-anei

10 Godindit moani hipoambofe-namboyahi ro nindou aboedi worimbora-randeimb nou tükümeheandit. Raniyahit asu ro kambohoanit boatei ngintindit mafeburaheandit. Raniyoh asu nindou ngorü ai kambohoanit raniwamit worit mafondeandit. Nga nindou mamami düdi worimboarandi ranai moani ndonde hoeindeandühit worit ra worimbondandit.

11 God ai mbusümo kambohoanit hondü ngintindit mafondirit ra Sisas Krais-ani, nga asu kambohoanit ngirit asükai nindou ai yahurai fondeandit.

12 Nindou bïdifirit ai gor, sirfa, nimoei kakit afindit fihi koar hefembo ranimbó raniwamit worimbo-ndühümboyei.

13 Nga asu nindou bïdifirit ai nimit, wohit asu ahurindambo nimindit raninambo worimbo-ndühümboyei.

Rananimbó nindou ai nîne-moatkunit nün̄gunahuraiyo ratüpuriyei hînîngîmarîhindit ra Krais tüküfi simboanit weindahit tükündifemboe.

Asu ranit si weindahit tüküfe simboan-animbó God ai hai nahurai ahei ratüpuri ra rande

hoeinde-andürimbui. Rananimbo ai nahaniyo aboedî safayo ranahambo hoeindeambui. ¹⁴ Asu nindou ai kambohoanî raniwamî worimbôrîhündanî asu worî ahei ranai hai tîkîrîkoate-ayo ana, nindou ranai takînî ndahümündimboyei. ¹⁵ Nga asu nindou ahei ratüpurimayei ra hai tîkîrarandî ana, asu ai ranahandi takînî ñgîri ndahümündi. Nga asu aheihoari ana haimbeahîndî hûrârîhehindî nouehindi ana, aboedambo-ndahimboyei.

Sihiri Godîndî wor-aniei

¹⁶ Se fîfirihindai, seana Godîndî wor-aniei, ñga asu ranane Godîndî Yifiafî ranai sîhei mbusümo amaro. ¹⁷ Nga asu nindou düdi ai Godîndî worî ra moaruwaimbo-areandi ana, asu sîmborî God ai nindou ranahambo moaruwaimbo-ndirümbui. Godîndî worî ana ahandî yançîr-ane asu seana ahandî wor-aniei.

Sihiri ñgîri nindoumbo adükardanei mbisefi

¹⁸ Se sîhei fimbo tîkai hoafîndeimboyei. Sîhei mbusümo nindou mami ai hîfi ndanîhündambo hohoanîmo süngeurandühî yare hohoanîmoyuhuya, “Roana fîfirîheandeimbânahî,” ehu ana, nindou ranai awi nindou-yei hîmboahü hîhîndî hohoanîmoyu-randeimbî nahurai tükümbîfi-yuwamboane. Rananimbo asu ai Godîndî hohoanîmoambe fîfirandeimbî nindou hondü tükündîfimbui. ¹⁹ Hîfi ndanîhündambo aboedi fîfirîfe ranana Godîndî hîmboahü hîhîndî hohoanîmo nahurai-ane. Godîndî hoafî yare hoafîyowohü yahoya, “Fîfirundeimbî nindou ai wosîhoafori hoafîyomo arundi,

ŋga God ai ahamundi hohoanimo moaruwaimbo-ndeapurimbui," *Job 5:13*
 meho. ²⁰ Nga Godindi hoafi asükai yare hoafiyowohü yahoya,
 "Adükari ai fífreamboani fífirundeimbí nindou-
 yomondí hohoanimo ranana
 nímindi aboedi fífirífeckoate-ane," *Buk Song 94:11*

meho.

²¹⁻²² Se ḥgiri ḥgorü nindou ranimbó borindei,
 ḥga Por, Aporos asu Pita munguambo ra
 s̄heimbo fehefembo awi s̄hei-anemo. Yint,
 ḥga munguambo moatükuní s̄heimbo fehefembo
 s̄hei-ane. Hifí, yaŋiri n̄ingo, yifí, hapondan-
 ane asu sūngunamboane mungu-moatükuní ra
 s̄hei-ane. ²³ Asu se Kraisind-anei asu Krais ai
 Godind-ani.

4

*Adükari ai ahandihoar-ani ahandi
 ratüpuriyomo-rundeimbí ahamumbo fífirereapuri
 arandi*

¹ Se yihoeffimbo rahurai hohoanimonde:
 Ai Kraisindi ratüpuriimbó nindou-anemo.
 Ai Godindi hoafi dibo mengoro ranahandi
 hifandiru-rundeimb-anemo. ² Nga nindou
 hifandimbóayu ahandi ratüpuriimbó hohoanimo
 ana ndahurai-ane. Ai n̄ine ratüpuri
 hifandimbóayu ana, ai ndore aboedi hifandi-
 mbírandamboane. ³ Se-anei asu nindou
 hifihündi hohoanimo sūngurihindembí ai
 wandi hohoanimo ranahambo yiboboareandi
 ana, ra moanane asahi, ḥga asu ro moai
 wandihoari rarihe yiboborihé rihandi. ⁴ Ro

moai nînî-moatükunt moaruwai ramarîheandî ra hohoanîmoyahî, ñga asu ñgîrî ro wandîhoari randîhe hoafîndahühiya, “Roana nindou mbumundi hamînd-anahî mbîsahî, ñga wanî.” Wandî ratüpuri yîbobofe ra Adükari yangîr-anîmbo randeambui. ⁵ Ranîmboane asu ranî si ra awi tüküfekoate-yoambe ana, se nindou ñgoründî hohoanîmo yîbobofendürîpoani, ñga Adükar-anîmbo kusû sîmboanî yîbobondearîmbui. Aianîmbo munju-moatükunt dîbo engoro ra ndemündü si nîngoañi digembui. Rananîmbo asu ai munjuambo nindou-yafe ñgusüfoambe hohoanîmo ra weindahîndeambui. Ranîsîmboanî anîmbo God ai nindou mamamî ahei hohoanîmo ranahambo aboed-ane mbüsümbui.

⁶ Wandafî mami, ro sîheimbo farîhefendürîmbo hohoanîmoyahüh-anahî asu Aporosdîbo yîhoehtî fimbo munju hoafî ranahambo hoafayahî. Se yîhoehtîmbo hohoanîmondühîmunüh-anîmbo asu mbumundi hohoanîmo ranî yangîrî süngeundîhindî hoafî mami hoafîmayo nou “Godîndî bukambe hoafîmayo ra wudîpoapondîhi süngeundîhündî,” meho. Ranîmboane asu se nindou ñgorümbo hîhîffî-hîhîffîndeihî asu ñgorümbo moaruwaimbo-ndîhorîmboyei. ⁷ Wandafî mami, moai nindou ñgorü sîhambo ñgoründî hîmboahü adükarîmbole hînîngîreandûri. Asu se nînî-moatükunt Godîndî-mayo semîndîkoate-mayeia? Asu se Godîndî-mayo yangîrî nîne-moatükunt asahümundi ana, asu nîmboe se ranî-moatükunt ra sîheihoari nîmîndîhanefî sei hei sîheihoarîmbo borayeia?

⁸ Se rarihi hohoanimo耶ih*ı* seiya, “Roana ndeara munguambo moatükunt nafirihumi-ndefomboaneft. Roana Godindimayo aboedi-moatükunt sahumindeft hohu afindeimbanef. Roana ndeara adükari bogorimbboyahu tüküyahumboaneft,” maseist, ḥga roana adükari bogorikoate-aneft. Seana anhondümbo adükari bogorimbondahi niboadei animbo asu ro sebabidi bogorimbondahu nimboefomboanes.

⁹ Ro rarihe hohoanimoayah, Kraisindi hoaf sahumindeft hefi-rihundeimb yihoeftimbo ana God ai hifn hondü hinnejimareamuni. Roana kotambe papı-hoafyomunt mburimbó hifokofemuna sünambéahind nendi asu nindou-yei himboahü yiftimbo nahurai-aneft.

¹⁰ Kraisimbo farıhefembohündä ro hihind hohoanimo耶feimb nahurai-aneft, ḥga se rarihi hohoanimo耶ihya, “Ro Kraisindi hohoanimo fífirihundeimb nindou hondü tüküyahumboaneft,” maseist. Roana ḥginindiyefipoant, ḥga seana ḥginind saf-anei. Seana nindou ndürimbanei, ḥga roana nindou yihoeftimbo moaruwaimbo-rihimuneimb-aneft.

¹¹ Horombo piyo haya ho-hombo hapondani amboanı ro wembomboyefuh amindasumo kikire yaparimarhemuni. Asu hoearı amboanı wonimb moaruwai magüdühundi. Ai yihoeftimbo warı momondifekoate pakarıhamuni marund. Ro moai aboedi ndorihu nimareft. ¹² Roana yihoeft warınambo ratüpuri ra tıñırifoyef marıhundi. Ai yihoeftimbo tıñifoefe hoafırıhümunanı asu roana aheimbo simborı aboedi hoafımeħundur. Ai

yîhoefimbo moaruwaimbo-rîhimunanî asu moanane sefûhi ñgiñindi manimboefi. ¹³ Ai yîhoefimbo amonjgonî hoafiyahümunanî asu ro sîmborî aheimbo hoafendühi hoafiyahundürî marîhundi. Roana munjuambo nindou-yei himboahü yafisühumi nahurai-ayeff. Ro horombo piyeff hohu düdübudeimbî nahurai-ayeff.

Korinîhündi ai Porîndi hohoanîmo ra sün̄gumbirîhind-amboane

¹⁴ Se amoanîngi-mbeyeiya saheheambo-yahîpoani ro pas nda sürü paparîhandi. Ngâ sîheimbo dîdîboardondîhearü samboanahi se wandi ñgusüfoahündi nîmorî nou sürü nda paparîhandi. ¹⁵ Kraisîndi hohoanîmo sün̄gumbo sîheimbo 10,000 nindou hîfandîyondürîmbo anîmboeisî, ngâ aftîndi hamîndi yahurai boagîreimbî-yeipoani, ngâ wanî. Ro Godîndi hoafî aboedi ra hoafîmeha hîmborîyei mburihü Krais-babîdi anîmboei ranî-sün̄gumbo ro mam-anahi sîhei ape nahurai-ayahî. ¹⁶ Ranîmboanahi ro sîheimbo hüti hoafayahandürî wandi-mayo hohoanîmo nda sahümündi mburihü ranî-sün̄gu mbîhabudia saheheambo. ¹⁷ Ranîsün̄gumboanahi haponda ro sîheimbo sowana Timoti koamarîhehina asüfu. Aiana Adükârimbo sün̄gunambo wandi ñgusüfoahündi nîmorî nahurai aboedi ratüpuriyu-randeimbanî. Ai-anîmbo ro Kraisîndi sîmborî hohoanîmo sün̄gurîhi asu ahandî nendi munjuambo hîfîhü yamundihe arîhandi ra sîheimbo asükai hohoanîmo botîndearümbui.

18 Awi bidiñiri aiana wamboya aiana ñgiñi yihoeffimbo sowana düfu sei hehimboanei asu ai ahei fimbo borÿeyi wakirÿhi arÿhündi. **19** Nga asu God ai yifirayu ana, ro siheimbo sowana nÿmai tükündäheamboyah. Asu rananimbo nindou ahei fimbo borÿeimbÿ-yei ñgiñindi ra ro türübaadÿhe fÿfÿindi-heamboyah. Nga ahei hoaf ranana moanane. **20** God ai ñgiñindi hifandarandi ranana hoaf yanjiriyopoani, nga wan. Nga ñgiñindi moatükun saf-an. **21** Nga se nÿni hohoanimomboyei hohoanimoayeia? Asu se sihei hohoanimo ra didiboadofekoate-yeiyan ro nÿmÿhari semindi hefembo siheimbo didiboad-fendürimboyo hohoanimoaye? Asu se sihei hohoanimo ra didiboado-ndihindan ro siheimbo himboari hoafendüh himpoambofe hohoanimo semindi hefembo siheimbo sowana sifombo ranimboyei hohoanimoaye?

5

Nimoreh si sihimo hohoanimo Korin ñgoafihü engoro

1 Sihei mbusümo ana nimoreh si sihimo hohoanimo hoaf ranane yangori wakareandi. Ranmoatükun ra moai nindou Godindi hoaf süngufekoate ana rarÿhi rÿhündi. Nindou mamí ai afindandi nimoreh hüramündü marandi hoaf nahurai himborimayah! **2** Asu awi se sihei fimboanei borayei. Nga awi se afindi hohoanimondeih aranindei. Asu sapo nindou düdi ai sihei mbusümo moaruwai ran hohoanimomayu ranahambo siheimbeahindi hündihorimindei himboranambo-ndihori. **3** Roana wandi fi-an aنجунayah, nga wandi

hohoanimo ana se-babidiimboane engoro. Sihefi Adükari Sisas Kraisindi ndürinambo ro apo nindou sihei mbusumo moaruwai hohoanimomayu ranahambo papirihinühi tñjirifo asahando mami ranihü se-babidiimbo nimboambo hoeiriheambo nou.⁴ Awi se mami fandihindan-animbo asu ro hohoanimonambo se babidi fandihundani sihefi Adükari Sisasindi nginindi ranambo ai akimi sihiribabidi nüngumbui.⁵ Rananimbo asu se nindou ranahambo Satanindi warihündihori ahanti moaruwai hohoanimo ranisünguna ahanti fi ranai moaruwaimbo-ndifimbuisi, nga yifiafi ranai Adükarindi si tükufe simboani aboedambo-mbifeyowamboane.

*Korin ai nindou moaruwai ranahambo
yihirimbirihoramboane*

⁶ Awi se borayei habudi ranana aboedi hamindii hohoanimoyopoani! Se fifirihindi hoafii nda, “yis akidou praua ambe parefeyo ana, bret munjuambo ra fufudigondimboe.”

⁷ Ranimbo-hündambo-animbo asu se moaruwai hohoanimo yis wamindafi nahurai ra fifirindihümundi pindihindan-animbo asu se bret simbori nou aboedi hamindii tükündahimboyei. Sapo aboedambo-femunimbo sipsip nimori Krais ra hifokoaruwuri sihawurimboanemo asu sihefi God aboedambo-femunimbo sesesimbo si tükümfeyo.

⁸ Ranimbo-hündambo-animbo sihirir ranis aboedambofembo si ranahambo hihifi hihifimbohündambo didiboado-ndihumboane. Sihiiri moaruwai hohoanimo raguanambo-ndihumboane Suda ai yis wamindafi

pimarîhindî nou. Sîhîri yisîkoate bret nahurai tükündahumboyefî sapo ra ai anîhondümbo hoafîmbo asu dîdiboadofe ratüpurîmbo nouane.

9 Horombo ro pas sürü papîrîhi koarîheheandühî sahiya, “Se nindou nîmorehî sîsîhîmoyei-rîhündeimbî babîdi fiyimbundeimboyei,” masahandüri. **10** Nindou munjuambo hîfî ndanîhûnda ai nîmorehî sîsîhîmoyomo-rundeimbî, hohoanjî-rîhindeimbî, hümbuhünîyei-rîhündeimbî asu tîkai godîmbo hohoanîmoyei-rîhündeimbî, ranaheimbo munjuambo hînîngîfe-ndürîmbo boyopoani hoafîmayahi, ñga wanî. Asu se nindou hîfî ndanîhûndambo rahurai hînîngifendürîmbo hohoanîmondeihî ana, hîfî ndan-amboani hînîngîndîhindî. **11** Ngâ roana ranahandambo nîmîndî hoafî sürü papîrîhandühî hoafîmayahi ana, ndanî hoafî ndanahamboyahî hoafîmayahi: Nindou mami ranahambo se anîhondümbore-randeimbî wandafî sahündoweimbî ai nîmorehî sîsîhîmoyu arand-ane, hohoanjîre arand-ane, tîkai godîmbo hohoanîmoyu arand-ane, tîrifoefe hoafîyu arand-ane, asu bia sümündî haya mamîkarî hohoanîmoyu arand-ane, se ai-babîdi fiyimbu-ndeimboyei. Ngâ ai-babîdi nîmarî sesi sesîmbo amboanî kapeihîyahî yowanî masahi. **12** Ai nüngu-nahuraiyo ranî hohoanîmo rana? Nindou düdi ai Godîndî nindou-yei mbusümo nîngokoate hîmboranî amaru ranahandî hohoanîmo yîbobofe ra wandi ratüpurîmbaiyo? Ai ra wanî. Ngâ nindou dîdîyei sîhei mbusümo anîboadei ranahei hohoanîmo

yibobombirih-ndamboane.

13 Nindou

himborani amarei ahei hohoanimo ana God ai yangir-animbo yibobondea-ndürimbui. Nga Godindi hoafit hoafiyohü yahoya, “Se-ana nindou moaruwai sihei mbusumo anüngu ranahambo yihirindihori,” meho.

6

Kraisindi nindou ana wandafi ɔgorümbo anihondümbofe-koateyeimbi-yei himboahü papit hoafiyupoani

1 Asu Kraisndi nindou seambeahindi mami ahambo hoafit engoro ana, nindou ranai ɔgiri Godindi nindou seambeahindi fükakiboendüri haya ɔgu nindou Godimbo fifirifekoate-ayei ahei himboahü hoafit ahandi ra didiboadondeandi. **2** Godindi nindou sihiri süngunambo nindou hifit ndanihü-ndamboyei hohoanimo yibobofendürimboayefi ranahambo awi se moai fifirihindiyo? Anihond-ane, sapo se nindou hifit ndanihündambo ahei hohoanimo yibobofembomayei ana, moant akidou hoafit yahurai tüküfeyoani nimboe asu ra yibobofehü fifirifekoate-mayeia? **3** Asu sünambeahindi nendi-yomondi hohoanimo sünguna sihiri yibobofemboayefi ra awi se moai fifirihindiyo? Asu ra adükär-ane, nga ranimbo-hündambo animbo haponda ndarihu nimboefambe akidou ndahurai moatükunti ra yibobondihumboane. **4** Asu akidou yahurai moatükunti tükündifeyoani nindou Godindi hoafit süngufekoate-mayeai aheimbo sowana hoafit ra nimboe sahümündi aheia? **5** Seana amoaninjikoate-anei, nga

anıhond-anə nda, s̄hei mbusümo s̄hei wandaf̄ mam̄i ai f̄if̄reandeimb̄ mbanüŋgu n̄n̄iyafan̄ Kristen apodoho ranai s̄imbor̄ hoaf̄yafandan̄ d̄id̄boado-fep̄ir̄imbohündə. ⁶ Asu ŋgorü Kristen ai ŋgorümbo papi-hoaf̄mbo nindou God̄ind̄i hoaf̄ s̄unjufekoate-mayeи aheimbo sowana nindou ranai ahandi hoaf̄ ra d̄id̄boado-fembohündə hu-marandi. ⁷ Se s̄hei wandaf̄ ŋgorü ranahambo pap̄-hoaf̄ır̄horüh̄ s̄imbor̄ hoaf̄yeи arıhünd̄i ranana awi Krais̄ind̄i hohoan̄imo ana muŋguna h̄if̄ina hanimboanei. Asu se n̄imboe aheimbo h̄imboar̄ yanğırı h̄ifandıyondüra s̄heimbo moaruwaimbo-fendür̄ikoate-mayeia? Asu se n̄imboe aheimbo h̄imboar̄ yanğırı h̄ifandıyondürani s̄hei-mayo napo hümbuhün̄ikoate-mayeia? ⁸ Nḡa asu s̄heihoari-yei s̄imbor̄ hümbuhün̄yeih̄ s̄imbor̄ moaruwaimbo-fır̄mayei, nḡa s̄hei Kristen wandaf-anəi.

⁹⁻¹⁰ Anıhondane, nḡa se ra f̄if̄ır̄hindai, nindou moaruwai ham̄indayeи ranai ana ŋḡır̄i God ŋgin̄indi h̄ifandarandi ranambe nḡei. Nindou d̄idiyei ai n̄imoreh̄i s̄is̄ih̄imo hohoan̄imoyei, sanendi kabomombo d̄id̄baf̄yeи, n̄imoreh̄i nindowenihümb̄i s̄imbor̄ him̄ind̄yeи, asu nindowenih̄i bogo fiyimbu s̄imbor̄ moaruwai hohoan̄imoyomo, hümbuhün̄yeи, nindou ŋgoründ̄i napo hohoan̄ır̄hi, bia s̄im̄indei hehi moaruwai mam̄kar̄i hohoan̄imoyei, nindou ŋgorümbo tır̄foefe hoaf̄yeи asu nindou ŋgoründ̄i-mayo napo fufurıhümündi raraor̄hindeimb̄ nindou God ŋgin̄indi h̄ifandarandi ranambe ŋḡır̄i nḡei. ¹¹ Horombo ana nindou

bidiñiri se yahurai manimboei-anei. Nga Adükari Sisas Krais asu Yifiaf Aboed ai sihei moaruwai hohoanimo ra popoai-mariheneandura haponda se Godindi yangir-anei asu ahandi himboahü mbumund-anei.

Sihefi fi ana Godindi sürühoeimbı ratüpurimboane

¹² Nindou mamti ai hoafinduhuya, “Roana moani ro hohoanmomayah süngu nini-moatükuniyo refemboayahı ra randiheamboyahı,” mbüsumbui. Yini, nga refeana radowamboyafisi, nga munugu-moatükunt se refemboayafi ranana sihambo aboedi yangiriyopoani. Yini ranimmoatükunti ra, ro hoafindahühiya, “Ro nini-moatükunt refemboayahı ra randiheamboyahisi, nga asu ro ngiri nime-moatükunti wambo hifandindandırı, asahı. ¹³ Nindou ngorü ai afındi sesimbo hohoanmonduhuya, “Sesi ana bodombo-hündamboane, asu bodo ana sesimbo-hündamboane,” ehu. Yinisit, nga asu ranimmoatükunti ana God ai bidiñiranambo sitükündifeoyoani yibobo moendi-ndeapirimbui. Nindou ranahandi fi ranana nimorehi sisihimo hohoanimo fi-yopoanti, nga Adükariimbo ratüpurimbo fi yangir-ane. Asu Adükari ai fi ranahambo ratüpuriyuhü wudiopoapore arandı. ¹⁴ God ai Adükariimbo yifihundi botimirir ranimbo-hündambo-animbo asu sihefimbo amboanti ahandi nginindnambo mare yahurai botindeamunimbu.

¹⁵ Se fiftihindai, sapo sihei fi ranana Kraisindi fi bidiñiri kameihane? Asu

ro Kraisindi fi ra ndahamindi hehea nimorehimbo dibobo ho hohoanimo ranambe nga madihhehey? Ngirindo ranana! ¹⁶ Nindou ahanti fi ra semündü haya hu nimorehimbo dibomboranduhi ahanti fi ra nimorehi ranahandi fih parareandi ra awi se fifirifekoate wamboyei? Hoafi mami ranai Bukambe yare hoafiyowohü yahoya “Nindou yimbu ahafe fi ranai mami nahurai tükündifemboe,” meho. ¹⁷ Nga ranimboane nindou düdi ai ahanti fi ra Adükärindi fih parareandi ana, Adükärindi hohoanimoambe mam-anafani. ¹⁸ Nimorehi sisihimo hohoanimo ra se refepoani. Nindou ranai amuri moaruwai hohoanimoayu ranana ahanti fi ranifih pareanduhiyupoani, nga nimorehi sisihimoayu ranana ahantihoari ahanti fi ra moaruwaimbo-reandühani. ¹⁹⁻²⁰ Shei fi ra Yifiafi Aboedindi wor-ayo ra awi se moai fifirihindiyo? Sapo God ai Yifiafi Aboedi masagadüri shei fiambe amarondüri. Shei fi ana shei yangiriyopoani, nga Godind-ane, sapo ai sheimbo kak adükärinambo nahurai pemimayundüri. Ranimbo-hündambo-animbo shei fi ranimbo nine-moatükun refembo Godimbo ahinindei.

7

Nimorehi semindidi hohoanimo hoafi

¹ Haponda ro pasambe hoafi sürü papimarihandi ranahambo didiboadondihe wataporimbo-ndihandüri samboanahi. Nindou mami ai nimorehi semindikoate-ayu ana, ra aboedi saf-anesi. ² Nga shei mbusumo

nimorehi sisihimo asu nindowenihî bîrabîri hohoanîmo adükari engoro ranîmbo-hündambo-anîmbo, mamami nindowenihî ai nimorehümbî yangirîmbiyomo-ndamboane. Asu nimorehi mamami ai amboani nindowenihümbî yangirîmbiyeyi-amboane. ³ Nindowenihî ahandî fi ranana ahandî nimorehi ranahandî fi-ane, ñga ranîmbo-hündambo-anîmbo nindowenihî ai ahandî fi ra kîkîhemîndipoani. Mare yahurai saf-ane nimorehîndî fi amboani ahandî nindowenihî ranahand-ane, ñga ranîmbo-hündambo-anîmbo nimorehi ranai-amboani ahandî fi ra kîkîhemîndipoani. ⁴ Nimorehi aiana ahandî fi ra ahandîhoarî hifandamboyopoani, ñga wanî. Ahandî nindowenihî ai-ani hifandamboayu. Mare yahurai-ani nindowenihî ai-amboani ahandî fi ra ahandîhoarî hifandamboyupoani, ñga ahandî nimorehi ai-ane hifandamboayo. ⁵ Se nimorehühi asu anamîndühîndafîne henâ, sîhafegoarî sîhafe fi ra sîmborî dîbokorûrîndamboyafe. Yînî, asu se sîhafegoarî fi ranahambo bodîfohü kîkîhemîndî mburümbo Godîmbo dîdîbaft-fembohûnda hoafî fîrandîfe mburîna, sîhafe fi ra kîkîhîrandîfe anîmbafe ana, i ra aboed-ane. Ngâ asu sîhafe fi ra süngeunambo mamambe-ndîneandî. Ngâ asu se sîhafé fi ra ndofe hifandîkoate-ndafeanî asu Satan ai sîhafembo rande hoeindeapîrîmbui. ⁶ Ndantî hoafî ndanana moai ro sîheimbo randîhindî sahit, ñga sîheimbo fehefembo se yifirayeî ana, randîhindî asahî. ⁷ Nüngurûhi ana nindou munguambo ro nou anamîndühîfe asu nimorehühi fekoate nîboadei asahî, ñga

munjguambo mamamि God ai ranि-poanि ranि-poanि ɳiginindi yimbumareand-ane. Ranिyo nindou ɳorü ai ɳorü-poanimbo moatükunt semündü nindou ɳorü ai ɳorü-poanimbo semündü marandi.

8 Haponda yihoarifi hoarifi asu kai aheimbo hoafayahandüri: Ro raweheandi nou se-amboani moanि rarihi animboei hei ana, aboed-ane. **9** Nga asu se sihei hohoanimo randofe hohoanimokoate fi sihei ra mamikararihundi ana, awi se nimorehühi asu anamindühindahindi. Se rawehindi ranana aboedi saf-ane. Se refekoate-ayei ana, sihei hohoanimo ranai moaruwai ratüpuri hohoanimo ranimbo ɳusüfo botindearümboe. **10** Nimorehi nindowenihühi-yeimbì aheimboane ndanि hoafi nda randihindi asahi ranana wandi hoafiyopoani, nga wanì. Ranana Adükardinì hoaf-ane. Hoafi ra yahurai-ane: Nimorehi ai ahanti nindowenihì ranahambo yowanì hininjinginderimböe. **11** Nimorehi ai randifeyowohü ana, ai moanि nindowenihìkoate niŋgombondowohü asu ahanti nindowenihì ra sowana hihirifé hombondowohü. Asu nindowenihì ai ahanti nimorehi ranahambo moei mbüsühi koandihembui, nga yowanì.

12 Nga nindou amuri ranaheimbo ana, royahì wandi hohoanimonambo yanğırı rarihe hoafiyayahı, nga Adükardinì hoafiyopoani. Nindou anihondümbo-reandeimbì mami ai nimorehümbayu ana, asu nimorehi ranai Godimbo anihondümbofe-koateayo ranai nindowenihì ranidibö niŋgombo hohoanimondoanि ana, asu nindowenihì ranai

ahambo moei mbüsühi hİNİNGİNDEAMBUI, NGÅ YOWANI. ¹³ ASU MARE ANHONDÜMBO-REANDEIMBI NİMOREHI AI GODİMBO ANHONDÜMBOFI-KOATE NINDOU SERİMİNDÖANT, NINDOWENIHİ RANAI NİMOREHI RANI-DİBO NİNGOMBO HOHOANIMOAYU ANA, ASU AHAMBO MOEI MBİSOWOHÜ HİNİNGİNDERİMBOE, NGÅ YOWANI. ¹⁴ SE RANAHAMBO NDONDİHI FİFİRİNDİHİNDİ, NINDOU DÜDİ GODİMBO ANHONDÜMBOFekoate-yumbü, AI AHANDİ NİMOREHI GODİMBO ANHONDÜMBO-REANDEIMBI-MAYONDİ FİHİ AHANDİ FI RA PARAREANDİ ANA, NINDOU RANAI GODİNDİ HİMBOAHÜ ABOED-ANI. ASU NİMOREHI GODİMBO ANHONDÜMBOFekoate-yoweimbi AI HO NINDOU GODİMBO ANHONDÜMBO-MARİRİ RANAHANDİ FİHİ AHANDİ FI RA PARAREANDİ ANA, ASU NİMOREHI RANAI GODİNDİ HİMBOAHÜ ABOED-ANE. ASU RANI-MOATÜKUNİ RA WANAYO ANA, NİMORİ AHAFE RANAI GODİMBO ANHONDUMBOFEKOATE-YEIMBI-YAFE NİMORİ NAHURAINDİMBOE. NGÅ HAPONDANI ANA AI GODİNDİ HİMBOAHÜ ABOED-ANEI. ¹⁵ NGÅ ASU, NINDOU AI GODİMBO ANHONDUMBOFEKOATEYU HAYA, AHANDİ ANHONDÜMBO-REANDEIMBI NİMOREHI RA MOEI YAHOFEMBO HİNİNGİFEMBO HOHOANIMOAYU ANA, AMBESİ, NGÅ RAMBİRİREANDAMBOANE. NGÅ MARE NİMOREHI AMBOA MAMI YAHURAI-ANE. YAHURAI MOATÜKUNİ TÜKÜNDİFEYOANI ANA, NINDOWENIHİYU ASU NİMOREHİYO KRAISİMBO ANHONDÜMBO-REANDEIMBI NINDOU RANAI NİNE HOHOANIMO AI HOHOANIMOMAYEI SÜNGÜ, RAMBURİHİND-AMBOANE, NGÅ AHEIMBO MOAI NİNİ-MOATÜKUNİ KİKİHAMİNDİNDÜRİ. NGÅ GOD AI SE ABOEDİ-ABOEDİFE NİMARIİMBOHÜNDÄ HİNİNGİMAREANDÜR-ANEI. ¹⁶ GODİMBO

anihondümbo-riworeimbi nimorehi se
nünjundo sihafi nindowenihi ranahambo
fandihaworanti, asu ai-amboani anihondümbo-
reandeimbi tüküfembo fifirowandühiyafa?
Asu Godimbo anihondümbo-riworeimbi
nindowenihi, se nünjundo sihafi nimorehi
ranahambo fandihawandani, asu ai-amboani
anihondümbo-reandeimbi tüküfembo ra
fifirwandühiyafa?

*God ai sihefimbo mborai mehu rani ho-
hoanimo süngu nimboefimboane*

¹⁷ Nga Adükari Sisas ai nindoumbo munjuambo
ningombohunda hohoanimo yimbumareandüri.
Nga nindou ranahambo God ai Krais sowana
mborai ehu ana, moani ai mami rani hohoanimo
yangiri süngundandti. Yahurai hohoanimo
raniyo ro munjuambo ngoafihü Kraisindi
nendi amarei ranaheimbo rarihe yamundihe
arihandi. ¹⁸ Nindou mami Sudahündi ahambo
fi-hoeari karu tirihau-reimbihündi ahambo
God ai Krais sowanambo mborai ehu ana, asu
ai ngiri rani-moatükunti ra asükai koadürü-
koadürü-ndeandühi dibonapindindeandi. Asükai
nindou ai ahanti fi-hoeari ra kefe tirihefekoate-
yu haya, God ai ahambo Krais sowanambo
mborai ehu ana, asu ai ngiri ahanti fi-
hoeari ra kande tirindihendi. ¹⁹ Nindou fi-
hoeari kefe tirihefe hohoanimo-ane asu fi-
hoeari kefe tirihefekoate ninggo hohoanimo-
ane, ranana moanane. Nga Godindi hoafi
süngufe ho ranane ai moani aboedi mbumündi
hond-ayo. ²⁰ Munjuambo nindou ai nünjuna-
hurai nindou-yei niboadeiani, God ai Krais
sowana mborai ehu ana, ranihü moani randihi

mbiniboadei-amboane. ²¹ Awi se moanî ratüpuriyei-rîhündembi nimbœianîyo God ai sîheimbo mborai ehua? Awi moanane, ñga aboedambofembo nafî engoro ana, se rasüngundahindi. ²² Ngâ asu nindou ranai moanî ratüpuriyu-randeimbi nünguanî God ai ahambo Krais sowana mborai ehu ana, nindou ranai Godindî himboahü moanî ratüpuriyo-rakoateyu-randeimb-anî. Mare yahurai-ané nindou düdi moanî ratüpuriyo-rakoate nünguanî, Krais ai ahambo mborai ehu ana, nindou ranai Kraisindî moanî ratüpuriyu-randeimbi nüngumboani. ²³ God ai sîheimbo kakî adükârinambo nahurai masemündündür-anî. Ngâ ranimbo-hündambo-animbo se ñgirî nindouyafe hohoanimo süngundowandühi moanî ratüpuriyafi-randeimbi nahuraindaft. ²⁴ Wandafî mami, mamamî se nîne-moatükunî rarîhinda God ai Krais sowana mborai ehu ana, se mami ranî hohoanimo yañgîr-animbo randihindühi nimboei.

Hoarifambori asu kaisahoabedi ranahei hoafî

²⁵ Yihorîfî hoarîfî ranaheimbo ro moai Adükârinindî-mayo hoafî sahamindî heheambo-yahipoanî, ñga moanî wandi hohoanimonambo yañgîr-anahî ro ndarîhe hoafayahî. God ai wambo hipoambo-reandîrûhi anihondümbo-reandîri haya ahandî ratüpuri masendîri. ²⁶ Haponda tñjirîfo afîndî engoro ranimbohûnda nindou ai moanî yahurai-poanimbo mbinünguwamboane. ²⁷ Se nimorehümbayafî ana, asu se nimorehî ranahambo moei mbisamboyafî. Awi asu

se nimorehi semindikoate-ayafi ana, asu se nimorehimbo kokondamboyafi. ²⁸ Nga asu se nimorehi asowandif ranana moaruwai hohoanmoyopoani. Nimorehi yihoarifi ranai ho nindowenih aserimindo ana, ranimoatükunt ra ai moaruwai hohoanmoyowohüyopoani. Nga nimorehi nindowenih ranai nimorehühi nindowenihühi-yahindeimb ana, hifi ndanithü tñirifo afind ndahümündimboyei, nga ranimboanah yahurai moatükunt ra siheimbo sowahi tükfembo ro moei asahi.

²⁹ Wandafi mami, ro ndahurai-anah ndarihe hohoanmoayah. Adükärindi si ra hapondani gedühiyopoani aningo. Awi hapoana hombo nindou nimorehümbi ai nimorehikoate anüngu nou yare yahurai mbününguwamboane. ³⁰ Nindou düdi aran-araniyu-randeimb, ai moani afind hohoanmokoateyu-randeimb manüngu nahurai-mbiywamboane. Nindou düdi hihifi-hihifiyu-randeimb ai nindou hihifi-hihifikoateyu-randeimb nahurai-mbiywamboane. Nindou düdi napo pemiyurandeimb ai nindou napokoateyu-randeimb mayu nahurai-mbiywamboane. ³¹ Asu nindou hifi ndanithündambo ratüpuri ratüpuriyeirihundeimb, ai ngiri hifi ndanithündambo ratüpuri ranahambo yangiri ngusüfo pandihindi. Hifi haponda ndare aningo ra ngiri ndande gedühi hamind ningo.

³² Se afind hohoanmoyo wakife ranahamboanah ro moei asahi. Anihondümbo-reandeimb nimorehikoate hoarifi anüngu ana, ai Adükärindi ratüpuri ranahamboani

afındı hohoanımoyu arandı. Adükarı ai ranahambo hıhıfı-hıhıfımbiyuwa yahuhaya.

33 Nga asu nımorehühıfımbı nindou ana hıfı ndanıhündambo moatükunımbo afındı hohoanımoyu arandı nımorehı ai ranahambo hıhıfı-hıhıfımbeyowa yahuhaya. **34** Ranımboane asu hohoanımo ahandı ranai yimbumboareandi. Nga anıhondümbo-reandeimbı nımorehı nindowenihı-koate yihoarıfı-mayo ranai ana hohoanımo ahandı ranai Adükarındı ratüpuri hohoanımo ranıfıhı yangır-anę apenıngondo, ai ahandı fi asu yifiafı ra Adükarındı yangırı mbıñıngowa yahohaya. Nga asu nımorehı nindoweniheimbi ana, ai hıfı ndanıhündambo moatükuntı ranahamboane hohoanımoyo arandı, ahandı nindowenihı ranahamboya ai hıhıfı-hıhıfımbiyuwa yahohaya.

35 Sıheimbo ro ranı hoafı ranahambo yowanı sahandürıhı-yahıpoanı, nga wanı. Ro sıheimbo fehefendürımbo samboanahı hoafı ra hoafayahı. Asu rananımbo se mbumundi hohoanımo süngundıhindühi Adükarındı ratüpuri ranı yangırı randıhindühi nımboeianı rananımbo, asu nıni-moatükuntı ranai ngırı sıheimbo fondamındındırdı, ngo saheheamboanahı hoafayahı.

36 Nga nindou ranai nımorehı semındımbo dıbonıyahündo-weimbi, ranahambo ngusüfoambe hohoanımoayu ana, asu ai nımorehı ranahambo semındımbo afındı hohoanımoayu ana, ra moanı sısikoate mbısemündu-wamboane. Ranı hohoanımo ana moaruwai hohoanımoyopoanı. **37** Nga

asu ranı hohoanımo ranahambo ahandı ŋusüfoambe yanğırı hohoanımoyuhü, asu ahambo ranı hohoanımo ra nımai botıfekoate-ndowohü, ahandı hohoanımo ranai ŋıñındı nımarındowohü, nımorehı ra moanı mbıñıñgo ehu ana, ra aboed-ane. ³⁸ Nindou ranai sapo ahandı nımorehı dıbonımayei ra asemündü ana, aboed-anesi, ɳga asu nindou düdi ai nımorehı moanı dıbon-ayei ranahambo semındıkoateayu ana, ra moanı aboedı hamınd-ane.

³⁹ Nımorehı nindowenihümbı ana nıne-hohoanımo ai hohoanımomayo ranı-süŋgu ɳgırı randeandi ahandı nindowenihı ai nüŋguambé ana. ɳga nindowenihı ai yıfınduan-anımbo, ai nindowenihı ɳgorü semündımbo hohoanımoayo amboanı ai rambıfeyo-wamboane. ɳga ai Adükarımbo anıhondümbo-rireimbı yanğır-anımbo nderımındo. ⁴⁰ Asu ai moanı yare anıngó ana, ai moanı mare aboedi ranıhü rande hıhıftı-hıhıftına nıŋgomboe. Ranana moanı wandı hohoanımo-ane. ɳga ro rarıhe hohoanımoyahühi Godındı Yıfıafı ranai fiambe nımarımbo farıhendırı arandı asahi.

8

Tıkai godıimbo nıníhondı sıhefeimbıhündı sesıimbo hoafi

¹ Haponda ro tıkai godıimbo sesi sıhefeimbıhündı ranahambo wata-porımbondıha samboanahı. Bıdífırı ai seiya, “Roana fıfırıhundeimb-anefı,” asei. Yıńısı, ɳga fıfırıfe ranana afındı-afındımbı hohoanımo botıreandühane, ɳga ŋusüfo pefe hohoanımo

ranane nindou ḥgorümbo ḥgiñiramindı arandı. ² Nindou ranai nıne-moatükunı ra anıhondü hamindı fífirihandeimb-anahı ehu ana, awi nindou ranai muŋgu-moatükunı ra fífireandeimbı hamindiyupoani. ³ Nga asu nindou dıdyei ai Godımbo hohoanımoayeı ana, asu God ai nindou ranaheimbo fífireandürimboani.

⁴ Nga asu sapo nınhondı tıkai godımbo sıhefeimbıhündı sesı ranahambo ana ro rarıhe hoafayahı: Sıhırı ranahambo ndorıhu fífirihumboanefı, tıkai god ranana anıhondü hondüyopoantı, nga sisamı yangırane. Nga God hondü ana moanı mamı yangırı hamind-ani anüŋgu ranahambo sıhırı fífirihurımboanefı. ⁵⁻⁶ Asu afındı moatükunı ranahambo hoafıyeihıya “god” asei ane, asu afındı moatükunı ranahambo “adükarı” asei-anı. Muŋguambo ranı-moatükunı god asu adükarı ra nımoamo-ane hifin-ane ra anıŋgo ana, I ra ambemboane, nga sıhırı ana mamı God yangır-ani sıhefı Ape anüŋgu. Aiana muŋguambo moatükunı ra nımindühani asu sıhırı ana ahandanefı anımboeffı. Adükarı aiana moanı mamı hamind-ani anüŋgu asu aiana Sisas Krais-ani. Ahandı süŋguyo muŋguambo moatükunı ranai tükümefeyo. Asu ahandı süŋguna sıhırı amboanı anımboeffı.

⁷ Nga nindou bıdifırı ana ranahandambo hohoanımo ra moai fífirihindi. Aiana tıkai god horombodıdı ranahambo süŋgumarıhündı. Ranımboaneı asu tıkai godımbo nınhondı sıhefeimbıhündı ra anıhondü hond-ane masei. Aiana türüfoarıhi fífirihindühi-yeipoani.

Ranane asu ai sesi sahüsöhü, ranahambo ahei ḥgusüfoambe moaruwai-anefi asei. ⁸ Anihondane, ḥga asu sesi aseso ra ḥgir̄i God sowana akim̄i ndemindindürü ḥgo. Sihiri sesi ra sesikoate-ayefi ana, ḥgir̄i Godind̄i h̄imboahü moaruwai tükündahundi. ḥga asu sihiri asahusifi ana, ḥgir̄i ahandi h̄imboahü aboedi tükündahundi. ⁹ ḥga asu se rani-moatükuni ranahambo h̄badihümbo. Se n̄ne hohoanimo refemboayeи ra randihindan̄i, asu nindou düdi ai ahandi Godimbo anihondümbofe akidou safayo ranai hoeindihindan̄wan̄i, asu ai-amboa refembo hohoanimoayeи ana, ai moaruwai hohoanimo-ndeimboyei.

¹⁰ Nindou fifir̄iwandeimb̄i se tikai godind̄i wori ranambe hafi n̄marifimbo sesi sowasifan̄i, nindou Godimbo akidou yangiri anihondümbo-reandeimb̄i-mayu ranai hoeiarean̄in̄i ana, asu ai tikai godimbo n̄nihondi sihefeimbihündi ra sesimbo hohoanimondümbo. ¹¹ Rananimbo asu sihafi hohoanimo ranai sihafi wandaft ahambohündambo kameih̄i Sisas Krais yiftimayu, sapo akidou yangiri anihondümbo-reandeimb̄i-mayu ranahambo moaruwaimbo-nderimboe! ¹² Ranı süngumbo-animbo asu se sihafi wandaft ranahambo hohoanimo moaruwaimborowandoan̄i, ai ahandi ḥgusüfoambe n̄n̄i moatükun̄yo aboediyo asu moaruwaiyo türüfoefe hohoanimo ra moaruwaimboarowandi. Ranimboane asu se Kraisimbo hohoanimo moaruwaimbo-marowando. ¹³ Ranimboane asu n̄ni sesi wandi wandaft ranahambo rareran̄i moaruwai hohoanimo asemündu ana, ro ḥgir̄i sesi ra asükaında

dagadihit, wandi wandafi ai moaruwai hohoanimo-ndümbuimbohündā.

9

Por amboani Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbibidifiri nahurai-ani

¹ Ro nindou-yafe hohoanimo süngufekoate-anahit moani aboedi animboahit. Ro Kraisindi hoafi sahamindit ha-rihandeimbib animboahit asu Sisas siheft Adükari hoeimaritint. Ro Adükarindit ratüpuri ratüpuri mayahit sünguyo munjuambo seana anihondümbo-rihindeimbib tükümehindi. ² Asu wambo nindou bïdifirai ai Godindit hoafi semündü hu-randeimbibypoani masei. Nga se fifirihimboanei, wandi ratüpuri ranambo se anihondümbo-rihindeimbib tükümehindi ranina ro Adükarindit hoafi sahamindit ha-rihandeimb-anahit ranahambo nafuimayo.

³ Nindou bïdifirai ai wandi hohoanimo ra yiboborihinda ranit hoafi ranane simbori hoafiyahanduri arithandi. ⁴ Kraisindi hoafi sahumindet heft-rihundeimbib ro yihoeft ratüpuri ranimböhündā sesi, sesi asu hoe simindimbo, ra ahinümbiyo? ⁵ Asu Adükarindit akihoandit-yomo, Pitayu bïdifirai Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbib-yomo ai ramefundit nou anihondümbo-reandeimbib nitmorehit-dibo hoafi semindit hoahoangombo ra ahinümbiyosi? ⁶ Awi Barnabas-dibo ro yangirai yihoehti fi farihefembo kakit semindit ratüpuri ratüpuriyoani, asu amuri Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbib ranai wanimboyosi? ⁷ Nindou mami ai amimbofi

anüŋgu ra ahandihoari sesi kokombo-mandiyosi? Nindou ai nümburi hifareandi ra ahandihoari sesi yimuŋgu-remindikoate-manduyosi? Asu nindou ai burmakau moaŋguitarandi ra ahandihoari burmakau titi boboe ra simindikoate-manduyosi?

⁸ Roana nindou-yafe hohoanimo süŋgu yangiriyahipoani hoafayahı. Nga ahinümbi hohoanimo amboani yahurai hoafimayo. ⁹ Nga Mosesindi ahinümbi hohoanimo ranambe sürü papiranduhı yahoya, “Burmakau ai wit hıpirı fırıgendantı se yowanı ahandı yafambe kikihemindipoani, bıdifırı wit dedimboe yaho hefembo,” meho. Asu God ai burmakaumbo yangiri hoafiyuwaisi? ¹⁰ Ranana yihoefimboyu hoafimayu. Anihond-ane, Bukambe hoafimayo ra sihefimbo rambırıhinda yahohayamboyo. Nindou ıgorü ai nümburi hifireandanıyo, asu ıgorü ai yimuŋgu-ramünduanıyo, ranai sapo ahafandi ratüpuryayafanı ranımböhündə sesi ra bıdifırı semindimbo hohoanimo-mbeyafandamboane. ¹¹ Ro sihei mbusumo Yifiafi Aboedindi-mayo hoari ra hıfi kamarıhundi, ranımböhündə se yihoefimbo fi farıhefembo bıdifırı sesi saimbo ra yowanımandiyosi? ¹² Sapo se nindou bıdifırambo sihei-mayo napo semindimbo yınıt, asei ana, asu yihoefimbo amboani afındımbı yınıt, mbiseiamboane.

Ro sihei-mayo napo semindi ra nafı yaŋgorosi, ıga ambe masefi. Ro semindikoate-mayefi ra, sapo Kraisindi aboedi hoafi ra nafı gifepoani, sefi hoahumboyefi. Ranımböane ro tıŋırifo afındı sahumındefi arıhundi, ıga ranımbı

moanane asefi. ¹³ Se fífirihindai, nindou Godindi adükari worambe ratüpuriyomo arundi, ranai ranifihind-ané sesi sowandümo arundi. Nindou Godimbo nínihondi hifokoaru sihou-rundeimb fondi raniwami ratüpuriyomo arundi, ranai sihefembo fondi raniwamínind-ané nínihondi bídifiri sowandümo arundi. Awi ra se moai fífirihindiyo? ¹⁴ Mami ranisünguyo, Adükari ai yahuya, “Nindou aboedi hoafi wataporimbo-arundi ranai nindou wataporimbo-arunduri ahei-mayo bídifiri napo ahamundi fi fehefembo mbisahüpuraamboane,” mehu.

¹⁵ Nga ro moai rasüngurihundi. Asu hapondani amboani sihei-mayo napo semindimbo-yahipoani pas nda sürü paparihandi, nga waní. Ro napo semindikoate ranahambo hihifihifayah, asu ngiri ngorü nindou ai ro hihifihifayah nafi ra gündeandi. Ai rambarea-mbonana, ro yifayah, ra aboed-ané. ¹⁶ Ro Aboedi hoafi hoafindahühi ra ngiri wandi fimbo borindahühi roana aboedi hohoanimo sünguriheandeimb-anahi mbisahi, nga waní. Sapo Aboedi hoafi hoafimbo ranana wandi ratüpuri wambo ro ngiri hininingindiheandi. Ro aboedi hoafi hoafikoate-yahi-mbonana, ro ngiri aboedi nimboahi. ¹⁷ Ro wandi hohoanimo süngu ratüpurayah ana, ranifihitakini ndahamindimboyah. Nga Adükari ai wambo ranisratüpuri ra masendiramboanah ro ratüpurayah. ¹⁸ Asu ro nini takini wandi ratüpuri ranimbohunda mandahamindihai? Ro takini semindimbo-mayah aboedi hoafi hoafiya arihandi ranimbo-hündambo ranana

moai nİNt-moatükunt sahamİndihi. NİMmorehi nindowenihimbo moanİ hoafimbo ranahambo takİNt nahurai-ane.

Por ai muñguambo nindou-yei moanİ ratüpuriyu-randeimbimbofi manüngu

¹⁹ Ro nindou ngorundi moanİ ratüpuriya-rİhandeimbİ-yahİpoanİ. Nga asu ro

wandİ hohoanİmonambo Kraisİndi nindou tüküfembohunda nindou afİndi safİ semİndİmbo ahei moanİ ratüpuriya-rİhandeimbİ nahurai anİmboahİ. ²⁰ Ranİmboane ro Suda-dİbo nİmboambo ahei hohoanİmo sÜngurİheandİ, Suda aheimbo aboedambo-fendürİmbohunda. AhİNumbİ hohoanİmo ra moai wambo hİfandırandırı, nga nindou-yei hİmboahü ahİNumbİ hohoanİmo ra sÜngurİheandühİ nouayahİ ahİNumbİ hohoanİmo sÜngurİhindeimbİ aheimbo aboedambo-fendürİmbohunda.

²¹ Asu Suda-yafe ndİfo ahİNumbİ hohoanİmo sÜngufekoate-ayei, ranaheimbo ro-amboanİ ahİNumbİ hohoanİmo sÜngufekoate-ayahİ aheimbo aboedambo-fendürİmbohunda. Nga asu ro moai Godİndi ahİNumbİ hohoanİmo ana hİNtİngirİheandİ. Wanİ, nga Kraisİndi ahİNumbİ hohoanİmo ana sÜngurİ-heandühanahİ. ²² Asu dİdiyei ngiñindİ anİhondümbofekoate-ayei, ranaheimbo semİndi-ndürİmbohunda ro-amboanİ ngiñindİ anİhondümbo-fekoate nahurai-ayahİ. Ro nindou bİdİfırı aboedambo-fendürİmbohunda nafİ kokombo muñguambo nindou-yei hohoanİmo sÜngurİhe arİhandİ. ²³ Ro ranİ ratüpuri ra rarİhe marİhandİ, Sisasİndi aboedi hoafİ ra ngiñindİ tükümbİfeyowa sahehea. Rananİmbo ro-amboanİ Adükari ai

aboedî hoafîndî aboedî moatükunî nindou ranaheimbo saimbo napîre masîhendî ra ndahamîndî sahehea.

Sihiri napo semîndîmbo pîpiñdefomboane

24 Sapo se fîfirîhindî napo semîndîmbo pîpiñ ranambe munjuambo nindou pîpiñyeihanei, ñga mami yangir-anîmbo pîpiñ ranahandi napo ra ndemündümbui. Ngâ ranîmboane seamboani napo semîndîmbo pîpiñ ra tînjîrifondei.

25 Munjuambo nindou pîpiñ ranambe napo semîndîmboayei ana, ahei fimbo hohoanîmo ra hînîngirîhi hehi, napo semîndîmbo pîpiñ ranambe tînjîrifoyeihanei. Aiana awarîhoeirandeimbî napo semîndîmbo tînjîrifoyei arîhundi, ñga ro awarîhoefekoateyo-randeimbî napo semîndîmbo tînjîrifoyefî arîhundi.

26 Ranîmboane ro nindou napo semîndîmbo pîpiyuhü amuri hîmbokoate ahu nahuraiayahî. Asu nindou fîfahî yangoambe dîboardore yangora arandî nou raweheandi, ñga moai mamîkarî yangorîhandî, ñga wanî. **27** Ngâ ro hohoanîmoayahî süngefembo tînjîrifoyahühi wandî fi yamundîhe arîhandî.

10

*Ngiri sihiri Israer hohoanîmomayei
süngefembo tînjîrifoyahühi*

¹ Wandafî mami, siheft amoao mami ai Moses süngeuhoranî, nîne-moatükunî aheimbo-so tükümeleyondürü ranahambo-anîmbo hoeindîhirühi ndondîhi hohoanîmo ra tûrîboardîhindî. Aiana hamburî sîriwara

aboeda bamarihedindi munjuambo mburungi
mami ranihorehi nimboeimbo. ² Mburiñgai-
ambeyo asu siriwara-ambeyo ra ai Mosesind
süngurihündei-mbimboyahi hundürimaye.
³⁻⁴ Nindou munjuambo ai God sesi masendi
ra sahüsi asu, God hoe masendi ra simindei
marihündi. Asu ai hoe ra masimindei Godind
nimoei aboedambeahindi asu nimoei ra ahei
süngu maho. Nimoei ranana Krais-ani. ⁵ Nga asu
God ai nindou afind aheimbo hihifi-hihifikoate-
yundürithi, asu ranimboyonim wohi furikoate-
reandühi yiftisafiyehi, ahei yiftinimoko ranai
moanit mamikare kurimayo.

⁶⁻⁷ Ranit-moatükunti aheimbo tükümfeyondürü
ranana sihiri hoeifembohunda nafuimboane.
Nindou bidifiri ai moaruwai moatükunti ra
süngumarihündi asu sisamit god ranahambo
süngurithi marihündi, ranimboyose-amboani
ranit-moatükunti ra yowanit ranit-süngufepoanit
yaho haya yare nafui-mayo. Bukambe yare
hoafiyowohü yahoya, "Nindou ai sesesiyo
asu wain hoe simindirambo nimareimbo,
asu ai botiyahi hihifi-hihifiyehi nimorehi
sisihimoeyi marihündi," meho. ⁸ Sihiri ana
nimorehi sisihimo, nindowenihirabir
ohoanitmoyopoanit, nindou bidifiri ramehind
nou. Ranit yahoya mami-simboanit 23,000 nindou ai
yiftisafiyehi kurimaye. ⁹ Ranimboane asu sihiri ngiri
Adükari ahambo sisindindihuri, randihuri
hoeindihuri nindou bidifiri ai ahambo
ramarihori nou. Aiana ramarihori ranimboyeti
aheimbo amoasiri ai tikirimarandura
yiftisafiyehi. ¹⁰ Nindou bidifiri ramehind
nou, sihiri ninti-moatükunti tüküfeyoanit hoafiyo

hoan̄gopoani. Nga ran̄imboyo nindou b̄idifiri ranai ramehinda sūnambeahindī nendī nindou h̄ifokoare-randeimbī ai aheimbo moaruwaimbo-mareandürī.

¹¹ Ran̄-moatükunī aheimbo tükümfeyondürī ra nindou b̄idifīrambo nafuimbo nahuraiyo, nga ran̄imboyo asu ran̄-moatükunī ranahambo s̄ihefīmbo ahīnī hoafombohündā sürü papīru mas̄hoemo. Sihiri ana ndeara b̄idifīranambo si tüküfembo b̄idifīrūhanefī an̄imboefī nda. ¹² Ran̄imboane asu nindou mami ai hoafīyuhuya, “Roana ḥgīnīndī n̄imboambo-anahī,” ehu ana, moanī ai h̄ibadambo-an̄imbo nūngu, nga asu ai pündümbui. ¹³ Nīne refe hoeifembo moatükunī s̄iheimbo sowahī tükümfeyondürī, ranana ran̄-poan̄imbo moatükunīyopoani, nga wan̄. S̄iheimbo sowahī tükefeyondürī ra b̄idifīrambo amboanī tüküfendürī arandī nahurai-ane. God ai hoafīyu mas̄hendī hohoan̄imo rasūnjuareandī ana, asu ḥgīrī nīnī-moatükunī s̄iheimbo refe hoeifembo tükefeyo ranai s̄hei ḥgīnīndī ranahambo ḥgasündeandī, nga God ai s̄iheimbo ḥgorū-sūnjunde fandīheirīmbui. God ai-an̄imbo s̄iheimbo ḥgīnīndamündü-ndüranī, asu se ḥgīnīndī n̄imboeimboyei nīne-moatükunī s̄iheimbo refe hoeifembo tüküfe s̄imboanī. Ranan̄imbo asu ai s̄iheimbo aboedī naft koandīheira tükündahimboyei.

Sihiri ḥgīrī God asu moaruwai nendī yibobo sūnjundi hundi

¹⁴ Wandafī mami hondū, ran̄imbo-an̄imbo se moaruwai nendambo d̄idibafīfe ran̄fikīmī hopoani. ¹⁵ Se fīfīrhindeimbī nindou-aneisī, nga ro s̄iheimbo hoafī nda

hoafehandüri, ንጋ የ ያ የ የ የ የ የ የ
 s̄heihōari t̄rūboad̄hind̄i. ¹⁶ Adükārind̄i
 kap nda Godimbo d̄id̄ibafiyahu h̄if̄irihuri
 mbur̄ihu s̄im̄indef̄ ar̄hundi ra s̄hefimbo
 Kraisind̄i hor̄nambo mam̄ihüreamun̄ arand̄i.
 Sapo bret b̄id̄if̄iri h̄if̄itirihu ar̄hundi ra
 Kraisind̄i fi ranifih̄i mam̄ihüreamun̄ arand̄i.
¹⁷ Sapo bret mami engoro ranimbohündambo
 wamboane, asu n̄imoreh̄i nindowenihi s̄ih̄iri
 af̄ind-anef̄, ንጋ fi mamayef̄. Sapo mun̄guambo
 s̄ih̄iri bret mami ranahandamboane sahusif̄
 ar̄hundi. ¹⁸ Se Israer nindou ranaheimbo
 hohoan̄imo-ndahündür̄i. Ranihündambo
 nindou ana ai Godimbo fond̄iwam̄i sesi
 s̄hefeimb̄indambo sahüsimb̄i, ranai ana sapo
 sesi Godimbo s̄hefeimb̄i babid̄imboyei ai
 mamüh̄iyahi mar̄ihündi.

¹⁹ Se ንግሪ rand̄ihi hohoan̄mondeih̄ya, Ro
 Por t̄kai godimbo sesi saimbo ra an̄hond-
 ane asahi mb̄isei. Roana moai t̄kai god
 ranahambo an̄hond-ane sahi. ²⁰ Wan̄, ንጋ
 ro rar̄he hoafayah̄i: N̄ine-moatükun̄ Godimbo
 s̄üngufekoate nindou ai sesi as̄hehindi, ranana
 ai moaruwai nendi ranaheimbo hohoan̄imo-
 yahündür̄ihanei aheimbo as̄hehindi, ንጋ
 Godimbo ana wan̄. Ranimboanah̄i ro s̄heimbo
 moaruwai nendi ran̄i-babid̄imbo mam̄ihüfembo
 yowan̄i asahandür̄i. ²¹ Se ንግሪ Adükārind̄i
 kap ranambe ndim̄indei asu moaruwai nendi-
 yafe kapambe ndim̄indei ndihündi. Asu se
 ንግሪ Adükārind̄i sesi dagüdi asu moaruwai
 nendi-yafe sesi ra dagüdi ndihündi. ²² Awi
 s̄ih̄iri rand̄ihundan̄i, Adükāri ai s̄hefimbo
 ንጋስሂፋምበ moaruwaimbo-mb̄reamun̄

sefimboyefa? Asu s̄ihefi ḥḡinindi ra ahanti ḥḡinindimbo ḥgasünde amboyo?

Muŋguambo si aho ra Godimbo aboed-ani ya-homboane

²³ Biđifiri seiya, “Muŋguambo moatükunि ra s̄ihiri randihumboane,” asei. Ȳnisit, ḥga asu ḥḡirи muŋguambo moatükunि s̄ihiri rawarihu hefi ranai s̄ihefimbo fandihemuni. Biđifiri seiya, “Muŋguambo moatükunि ra s̄ihiri randihumboane,” asei. Ȳnisit, ḥga asu muŋguambo moatükunि s̄ihiri rawarihundi ranai ḥḡirи fandihemuna ḥḡinindi n̄imboeft. ²⁴ Nindou mami ai ḥḡirи ahanti fimbo yanqiri hibadandi, ḥga wanı. Nindou muŋguambo ai ḥgorümbo fehefembo hohoanımondei.

²⁵ Muŋguambo maketambe n̄inihondi safi sahümündimbi ranana dagüdi, ḥga ranahambo aboedimbayo mbisei hehi afındi hohoanımondeihı düdu-düdunde wakındihimboyei. ²⁶ N̄ga Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, “Hifi ndan-ane asu muŋgu-moatükunि hifi ranifili engoro, ranane muŋguambo ra Adükarındi yanqırane,” meho. ²⁷ Asu nindou mami Godimbo anihondümbofe-koateyuweimbı ai s̄ihembo ho ahanti worambe sesimbo hoafinduanı, asu se hombo hohoanımoayeı ana, nıne sesi s̄ihembo asahündürı ra se dagüdi. N̄ga asu se ranahambo afındi hohoanımondeihü, düdüdunde wakındihimboyei. ²⁸ N̄ga asu nindou mami ai hoafiyundürühiya, “Sesi ndanana moaruwai nendambo s̄ihefeimbıhünd-ane,” mbüsüwanı ana, se sesi ra dagüdimboyei, nindou

ai yare hoafimayu mbisei hehi asu ŋgusüfoambe moaruwai-ane yaho hohoanımombohunda.
29 Ro s̄ihei ŋgusüfoambe moaruwai-ane yaho hohoanıombo-yahıpoanı. Nḡa nindou ŋgorü ai ŋgusüfoambe ranahambo moaruwai-ane mbüsümbui ranımbo hohoanımoayahı.

Ro wandıhoarı ana sesi ra dagadımboyahı, nḡa asu nindou ŋgorü ai moaruwai-ane ehu ana, ŋgırı wandı ratüpuri ra gündeändi. **30** Asu ro Godımbo hıhıfırıhünı hehea sesi ra sahasıhanı, asu nımboe nindou ŋgorü ai ro hıhıfımarıhünı ranahambo moaruwai-ane ehua?

31 Ranımboane asu se sesi ra dagüdi, hoe ndımındei, asu nıne-moatükunı aho ra rawarıhindı ra, munjuambo Godımbo adükaranı yahombo-hündambo-anımbo randıhindı.

32 Se nıni-moatükunı randıhindühi Sudanei, ahei ndıfo-anei, asu Godındı nend-anei ranaheimbo hoeindıhindühi moaruwai-ane mbiseimboyei. **33** Ro-amboanı munjuambo nindou ai refemboayeı ranı hohoanımo-ane rarıhe arıhandı. Roana wändı fi ranahambo farıhefembo yaŋgırı hohoanımoyopoanı rarıhe arıhandı, nḡa wanı. Roana munjuambo nindou ranaheimbo God ai

11

aboedambo-mbireandırı hohoanımo ranane ratüpuriya arıhandı. **1** Se wandı hohoanımo ra süŋgundihi ŋgei, ro Kraisındı hohoanımo süŋgurıhe arıhandı nou.

Nimorehı ai mbıro gabudıfembo hoaf-ane

² Ro s̄iheimbo h̄ihifit̄-h̄ihifayahandür̄i, sapo se munguambo si aho ra wambo hohoan̄imoyahünd̄irühi, asu ro s̄iheimbo yamund̄ihearühi s̄hei warambe masahandür̄i, ra süngurihü hei marihündambo. ³ N̄ga ro s̄iheimbo ndanī-moatükun̄i ndan̄imboaanah̄i ndond̄ihi f̄fir̄ind̄ihindi asah̄i ra ndahurai-ane: Krais ai munguambo nindou-yei mb̄iro-ani, nindowenih̄ai ahanti n̄moreh̄i ranahandi mb̄iro-ani, asu God ai Krais̄nd̄i mb̄iro-ani. ⁴ Ran̄imboane nindou düdi ai nindou himboahü mb̄iro gabude haya, God̄imbo d̄id̄ibaf̄ifi asu God̄nd̄i hoaf̄i hoafayu-ane ra Krais̄imbo moaruwaimbo-rirühi nou-ani. ⁵ N̄ga asu n̄moreh̄i mam̄i ai ahanti mb̄iro ra gabudifekoate d̄id̄ibaf̄ife arand-ane, asu God̄nd̄i hoaf̄i hoafayo-ane ra ai ahanti anam̄nd̄i ranahambo moaruwaimbo-rerihü nou-ane. N̄moreh̄i ranai ana sapo amoan̄inḡi-mbeyowa sei hehi, mb̄iro foar̄ihehindeimb̄i moan̄i an̄ingo nahurai-ane. ⁶ N̄moreh̄i ranai ahanti mb̄iro ranahambo gabudifembo wan̄indowohü ana, ai mb̄ir̄inan̄i ra bodifo kik̄randühi tüpurimb̄iri-hendamboane. N̄ga asu n̄moreh̄i ranai ahanti mb̄iro ra kik̄iyo foar̄ihefembo amoan̄inḡindowohü ana, asu ai mb̄iro ra gabudi-mb̄ireandamboane. ⁷ N̄ga asu nindowenih̄ aiana ahanti mb̄iro ra gabudeambui. Aiana sapo God̄nd̄i ndüreimbi asu n̄ḡin̄ind̄i nafuimbo sisam̄i nahurai-ani. N̄ga asu n̄moreh̄i ahanti ra süngumbo nindowenih̄ai ndüreimbi-ndümbui. ⁸ N̄ga moai nindowenih̄ai n̄moreh̄ind̄i ham̄ind̄inambo tüküfiyu, n̄ga n̄moreh̄iyo nindowenih̄i ranahandi

hamindinambo tükümfeyo. ⁹ God ai moai nindowenihi ranahambo nafrüri nimorehi ranahambo fehefembohündä, ŋga wani. Ngä nindowenihi ranahambo fehefembohündamboyo nimorehi ra naftimarandi. ¹⁰ Ranimayowamboane sünambeahhindi nendi ai hoeifeyoanti, nimorehi ranai Godindi ratüpuri ratüpurayo ra nafuimbohündä, ai ahandi mbiro ra gabudi-mbireandamboane.

¹¹ Ngä Adükari-babidi animboefi ranana nimorehi ai moai aheipoanimbo niboadei rhündi. Asu nindowenihi ai moai ahamundi-poanimbo ningomo rundi, ŋga wani. ¹² Ngä God ai nimorehi ranahambo nindowenihi ranahandi finambo randi naftimaranda, nimorehi ranai tükümfeyo. Ngä asu God ai haponda nindou ranahamumbo nimorehi-yei furambe nafrapuri arandi. Asu munju-moatükunti ra Godindi süngu-ane tüküfeearandi. ¹³ Sîheihoari hoafi ndanahambo türüboadihindi: Ranimboane asu nimorehi ai ahandi mbiro ra gabudifekoate, nindou hîmboahü Godîmbo didibafife hoafi ra aboediyo? ¹⁴ Nindou sîhefi hohoanmonambo yangir-ane sîheimbo rahurai nafuiyoarandi. Nindowenihi ai mbirinanji hoandarümbi ana, aboedi hamindiyopoanti. ¹⁵ Ngä asu nimorehi ai mbirinanji hoandarümbayo ana, ranamboani aboedi hîmbombeyo-wamboane. Sapo rani-moatükunti ra God ai ahandi mbiro gabudifembohündä masagado-ane. ¹⁶ Ngä nindou mami ai rani-moatükunti ranahambo hoafindu hoanguhü ana, ai ranahambo ndore tümbiffoareand-amboane: Roanahi asu Godindi nend-anei ro moai ŋgorü hohoanimo süngurihu

rīhundi.

Adükarindi sesi sesimbo

17 Nga hapoana ro sīheimbo bīdifirī moatükunt̄ yamundīheandür̄ samboanah̄, n̄ga asu se nīne-moatükunt̄ ratüpuriyei arīhündi ranahambohündi n̄gīrī ro sīheimbo hīhīfī-hīhīfī-ndahandür̄. Se Godindi hoaf̄ hīmborimbo fandīhindühi, asu se moaruwai hohoanimo afīndi hohoanimoayei ra moai nindou farīhendür̄ randi. **18** Sīheimbo ndan̄ hoaf̄ nda boatei hoaf̄nda samboanah̄; Asu seana fandīhindühi yikürübüyei wakīrīhindühanei. Ro ranī hoaf̄ ra rarīhe rahurai hīmborimayah̄, n̄ga asu ro hoaf̄ ranahambo akidou anīhondümbo-māriheand̄. **19** Nga awi anīhondü yikürübüfe hohoanimo tükümbīfeyowamboane, sapo düdi sīhei mbusümo anīmboei ranai Godindi hohoanimo sūnguarīhind̄ ra ndorīhi hoeimbiri-hindamboane. **20** Ranīmboanei asu se mamī fandīhindühi, asu Adükarindi sesi ra ndofe mamī nīmarimbo sesikoate-mayei. **21** Rananei asu nindou mamamī se sesi ra sīheipoanimbo sahümündi hehimbo, nīmai sahüsī arīhündi. Ranane asu nindou bīdifirī ai moanī wembopo nīmareianī, asu bīdifirī ai afīndi hamīndi sahüsīhi, hoe sīmīndeih̄, hohoanimo mamīkararandür̄ arandi. **22** Awi se sesi, sesi asu hoe sīmīndi rambo ra worīkoate-wamboyei? Asu se Godindi nendi ranaheimbo moananei seimboyei, wandaf̄ mamī bīdifirī ranaheimbo sesi napokoate ai mamareia, amoanīngambo-arīhindür̄. Ro sīheimbo nūngundīhe hoaf̄mandahandür-a?

Awi ro sîheimbo hîhîft-hîhîft-mandandürîyo?
Wani yaŋgîr-ané.

23-24 Yamundîfe hohoanîmo nda Adükârîndî-mayo sahamîndî heheambo-anahî, asu sîheimbo masahandürî: Rani nîmbokoanî Sudas ai Adükârî Sisasimbo hürütümbî nindou-yomondî warîhümariramboyu asu ai bret mami ra semündü haya, Godîmbo hîhîftürü mbura, hîfitre haya, hoafiyuhü yahuya, “Bret nda wandî fisaf-ané, sîhamumbo farîhefepuri-mbohûnda. Ndani-moatükunî nda se randu ndundi, wambo hohoanîmombohûnda,” mehu. **25** Raniyu asu sesî ra sowasümo mburu, mare yare yahurai kap amboanî semündü haya, hoafiyuhü yahuya, “Kap ndanana Godîndî sîmbori hoafî femîndî sîhefe moatükun-ané, asu wandî horînambo ŋgiñîndî tükündîfemboe. Ndani-moatükunî nda se nîni-sîmboanî-yomo asîmîndîmo ra se randu ndundi wambo hohoanîmo-yondîrimbohûnda,” mehu. **26** Muŋguambo si ra se bret nda sahûsi asu kap ndanambe sîmîndi arîhundi ana, Adükârî ai yîfîmayu ranahambo weindahî hoafîyei rîhündühanei. Rani-moatükunî ra se randîhi ŋgeianî, asu Adükârî ai hîhîftîfi mbîkusuwamboane

Nindou ai Adükârîndî sesî moaruwaimbo-areandi ana, ai hüti-anî

27 Ranîmboane nindou düdi ai ndofe hohoanîmo-koateyuhü, ai bret ra sesü, asu kap ranambe hoe sümündü arandî ana, Adükârîndî fi asu horî ra moaruwaimbo-reandühani, asu nindou ranai ahandî fi hüti-anandî. **28** Nindou ai moanî ahandî fi ranahambo hohoanîmondu

hoeindeandühि anिmbo, ai bret ra dedü asu kap ranambe hoe ndümündü ndandि. ²⁹ Ranिmoatükuntि ra rahurai-ane: Nindou düdi ai Adükärindि fi ranahambo ndofe hohoanिmo türüfoefekoateyu haya, moanि sesi ra sesü, kap ranambo hoe sिmündि arandि ana, ai ahandि fi ra ahandिhoari hüti-anandि. ³⁰ Sapo ranimboanei nindou afindि se angünimboyeliि, hamindि kemindिkoate-yeihि, asu bिdifirि ai yifimayei. ³¹ Asu sिhiriि sिhefिhoari sिhefि fi ranahambo türüfaorihundühि, bret sahusiftि, asu hoe asimindefि ana, Godindि himboahü ngirि hütindefि. ³² Nga asu Adükartि ai sिhefि hohoanिmo ranahambo türüfoareamunuhि, aboedikoate-mayowambo sिhefि hohoanिmo ngorü-süngure arandि. Ai sिhefimbo rawareamun-anिmbo, asu sिhiriि ngirি hifি ndanihündambo nindou rawehindi nou, aibabidি awarindিhehundi.

³³ Wandafি mami, ranি-mayoamboane, asu se sesimbohündü fandihindühি ana, awi se sesimbo mbisembo ra bিdiframbo hibadihündürি hehimbo anিmbo, mami dagüdi. ³⁴ Nindou düdi ai wembombonduhি ana, ai ahandি worambe anিmbo mbisesuwamboane. Rananimbo asu se mami fandihindühি amboani, asu ngirি Godindি papি-hoafি ranambe ngei. Bিdifirি hoafি awi engorosiি, nga asükainda tükündäheändühি anিmbo ranamboani didiboado-ndiheamboyahি.

12

Yifiafi Aboedindি-mayo ranি-poani ranি-poani ratüpuri moatükuntি

1 Wandafi mami, ran-i-poani ran-i-poani ratüpuri Yifiafi Aboedi sai-arandi ranahambo se ndorihhi fiftirimbirihinda samboanahi. **2** Horombo se Godindi hoafi süngufekoate nimboeiambe, ran-i-simboani ana munguambo si maho ra sisami god hoafikoate, yifi nahurai mengoro, ran-i sowanamboyo ai siheimbo hürithümündi-hündüri hei marihündi, asu ran-i-süngu hei marihündi ra se fiftirihimboanei. **3** Ranimboanahi asu se ndani-moatkun ranahambo fiftirindihindi asahi, ra ndahurai-anne. Asu Yifiafi Aboedi ranai nindou ngorundi fiambe amaro-ana, nindou ranai ngiri hoafindühuya, "Sisas ai moaruwaimbo-mbiyuwamboane," mbüsü. Nga asu nindou mami ai hoafiyuhuya, "Sisas ai Adükär-ani," ehu ana, asu ai Yifiafi Aboedindi süngu yangır-ane hoafiyu arandi.

4 Yifiafi Aboedindi ratüpuri ra afind-anenengorosi, nga asu awi Yifiafi ranana mami ran-i yangır-ane sagadüri arandi. **5** Adükärindi ratüpuri ra ran-i-poani ran-i-poani ratüpurenesi, nga asu Adükär mami ranahamboane ratüpuriyei arihündi. **6** Ran-i-poani ran-i-poani ratüpuri nginind-anen, nga God mami raniani nindou munju ranaheimbo nginind ra sagadüri arandi. **7** Yifiafi Aboedi ranane ahandimayo nginind ra nindou mamami ranaheimbo tükufe arandi nindou munguambo farıhefendürimbohunda. **8** Nindou ngorümbo Yifiafi Aboedi ranai nginind sagadowohane ndofe hohoanimo wataporimbo-yondürimbohunda. Nga asu nindou ngorümbo mare Yifiafi mami

ranai ንግነናንዲ sagadowohane ndofe fífirife ranahambo wataporimbo-yondürimbohunda.

⁹ Yifiafi mami ranane nindou ንጋሩምቦ anihondümbofe hohoanimo ra sagado arandi. Asu mare Yifiyafi mami ranane ai nindou ንጋሩምቦ nindou angünümbo-yeimbimbo dídiiboado-fendüri-rambo ንግነናንዲ ra sagado arandi. ¹⁰ Asu nindou ንጋሩምбо hepünfeimbì moatükunt refembo ንግነናንዲ ra sagado arandi. Asu nindou ንጋሩምбо Godindì hoafi hoafifyo rambo ንግነናንዲ ra sagado arandi. Asu ንጋሩምбо ai Yifiafi Aboedindì-mayoyo asu moaruwai nendyei-mayoyo ratüpuri ra türüfoefembohunda ንግነናንዲ ra sagado arandi. Nindou ንጋሩምбо ranipoanimbø hoafi hoafimbo ንግነናንዲ ra sagado arandi. Asu ንጋሩምбо ranipoanimbø hoafi hihirifoefe hoafi ንግነናንዲ ra sagado arandi. ¹¹ Yifiafi Aboedi mami ranane ai ranipoanimbø ranipoanimbø ንግነናንዲ ranahambo yare arandi asu ai-ane moani ahandi hohoanimonambo yaŋgirì nindou mamamì ranaheimbo ንግነናንዲ yiboborearü arandi.

Muŋguambo sīhīrī fi mami ranahandambo bīdīfir-anefi

¹² Fi ra mam-anesi, ንጋ asu ንጋሩ-poani ንጋሩ-poani moatükunt ra ranifihì papreamboane. Ahandi ranipoani ranipoanimbø moatükunt afind-anesi, ንጋ fi mami ranifihì türemarandane. Krais ai rahurai-ani. ¹³ Mami ranisüngumboane muŋguambo sīhīrī, Suda, Suda-yafe ndifo, moani ratüpuriyei-rīhündēimbì, asu moani nimbœimbì nindou, sīhīrī fi mami

raninambo hundürimayefi. Asu muñguambo sîhefimbo God ai Yifiafi mamî ra masemuni.

¹⁴ Fi ranana moanî mamî moatükuninambo yangiriyopoani pare haya aningo. Aiana afîndî ranî-poani ranî-poani moatükunî ra papîre mburamboane fi ra mamî nahurai aningo. ¹⁵ Asu tîjari ai hoafindowohuya, “Roana watînjariyahipoani, ranimboane asu ro fi ranahandiyahipoani,” mbisimboesî, ñga sapo aiana fi mamî ranahandamboane. ¹⁶ Asu himboambe ai hoafindowohuya, “Roana himboariyahipoani, ranimboane roana fi mamî ranahandiyahipoani,” mbisimboesî, ñga sapo aiana fi mamî ranahandamboane. ¹⁷ Asu fi muñgu ranai himboari ranî yangirayo ana, asu nüngunde himborimanda? Asu fi muñgu ranai himboambe ranî yangirayo ana, nüngunde fisijarü kamadada? ¹⁸ Fi mamî ranana ai yahuraiyopoani, ñga God ai moanî ahundi hohoanimonambo ranî-poani ranî-poani moatükunî ra fi mamî ranifihî papimareand-ane. ¹⁹ Nga asu fi mamî ranahandambo moanî mamî ranî yangirayo ana, asu fi ranai nahü maningoa? ²⁰ Fi ranai moanî yare niñgowan-ane, asu fi mamî ranifihî ranî-poani ranî-poani moatükunî ranai papîre haya aningo.

²¹ Ranimboane asu ñgiri himboari ai watînjirimbo hoafindowohuya, “Ro ñgiri sîhambo ndahamindihanîni,” mbiso, ñga wanî. Asu ñgiri mbiro ai tîjirimbo hoafindowohuya, “Roana ñgiri sîhambo ndahamindihanîni,” mbiso, ñga wanî. ²² Nga awi sîhirî nahaniñyo sîheft fi ranahambo

ranana ንግነንደይምብ-யોપાનિ એસેફી, રાનિ-
મોતુકુંઠ રાનાઈ ફિ રાનિફિઠ પાયરિકોટે-એયો
અના, અસુ ન્ગિરિ ફિ રાનાઈ અબોદી ન્ડોન્ડે ન્નિંગો,
ન્જા વાની. ²³ અસુ ફિ રાનાહંડામ્બો બિડિફિરિ
મોતુકુંનિમ્બો સિહિરિ અબોદી મોતુકુંઠ-યોપાનિ
એસેફી, રાનાહંબોનેફી સિહિરિ અબોદી યિહુરુહુ
અરિહંડી. ન્જા અસુ ફિ રાનાહંડામ્બો બિડિફિરિ
અમોનિંગિમ્બુ મોતુકુંઠ રાનાહંબોને
અબોદી દિદિબોાદો-અરિહંડી. ²⁴ ફિ બિડિફિરિ
અબોદી રા મોનિ હિનિંગિરિઠુ અરિહંડી. ન્જા
ગોડ એયુ અહાનિઝોઅરિ મુંગુઅમ્બો રાનિ-પોનિ
રાનિ-પોનિ ફિ બિડિફિરિ રા ફિ મામિ રાનિફિઠ
મામાંબરે હિનિંગિમારેઅંડી. રાનિયુ અસુ ફિ
બિડિફિરિ રાનાહંબો મોનાને એસી રાનાહંબો
અનિ ન્ડોરિહોએંબિ હિનિંગિરે મારાંડી. ²⁵ ફિ
મામિ રાનાઈ ન્ગોરૂ-પોનિ ન્ગોરૂ-પોનિમ્બેયો
યાહુહાયઅમ્બો યારે હિનિંગિરેઅમ્બો-યુપોનિ,
ન્જા ફિ મામિ બિડિફિરિ, મામિ બિડિફિરિ રાનાઈ
મામિ હોહોઅનિમો સુંગુ સિમ્બોરિ ફારિહેફિરૂ-
મ્બેયેિયા યાહુહાયઅમ્બોયુ યારે હિનિંગિમારેઅંડી.
²⁶ રાનિમ્બોને ફિ રા ન્ગોરૂ મામિ બિડિફિરિ
અસુબિસિમ્બોયો રા, અસુ ફિ મામિ મુંગુ રાનાઈ-
અમ્બોનિ અસુબિસિયોવોહાને. અસુ ફિ રા મામિ
બિડિફિરિ અબોદ-અને એસી અના, અસુ મુંગુઅમ્બો ફિ
રાનાઈ-અમ્બોનિ અબોદી હિહિફિ-હિહિફિયોવોહાને.

27 Ranimboane muŋguambo nindou se Kraisindi fi-anei animboei. Asu muŋguambo se ahandi fi bɪdɪfɪrɪ nou-ayei. **28** God ai bɪdɪfɪrambo Kraisindi nendi-mayei ranaheimbo rahurai yare hɪnɪŋgɪmarearü. Weaŋgurühidi ranai Kraisindi hoafɪ sowandümo homo-rundeimbɪ, ranikiminiindi ranai Godindi hoafɪ hoafiyeri-hündedeimbɪ, asu ranikimi ra yamundu-

rundeimbi, asu hepünfeimbı moatükuntı rarıhi-rıhündedeimbı, asu nindou angünümbe aboedırıhi-rıhündedeimbı, asu nindou farıhehirıhündedeimbı, asu muñguambo ratüpuri aho ra hıfandırıhi-rıhündedeimbı, asu ıgorü-poanımbı hoafı hoafıyo-ramboanei ranahembo hıniŋgi-mareandürü. ²⁹ Awi nindou muñguambo Kraisındı hoafı sahümündı hei-rıhündedeimbı yanğırıyei anımboeia? Awi muñguambo Godındı hoafı hoafıyei-rıhündedeimbı nindou yanğırıyei anımboeia? Awi muñguambo yamundıhi-rıhündedeimbı nindou yanğırıyei anımboeia? Awi muñguambo hepünfeimbı moatükuntı ratüpuriyei rıhündedeimbı yanğırıyei anımboeia? ³⁰ Asu muñguambo nindou ai angünümboyeimbımbı aboedi-fendürımbı ıgınindeimbı yanğırıyeia? Muñguambo nindou ai ıgorü-poanımbı hoafı ra hoafıyeirıhündebibü yanğırıyeia? Asu muñguambo nindou ai hoafı ra hıhırıfoadıhi hoafıyeirıhündebibü yanğırıyeia? E! ranı-moatükuntı ra ai wanı. ³¹ Se moanı aboedi hamındı moatükuntı ranı yanğırı semindımbı ıgusüfo pandıhindı.

*Sıhıri nindou amurambo ıgusüfo
pandıhumboane*

Nga ro sıheimbo nahaniyo aboedi hamındı naftı aho ranahambo nafuindahandürü samboanahı.

13

¹ Asu ro nindou ranahembo nindou-yei hoaf-ane, asu sünambeahındı nendi-yomondı hoafı ranane ra hoafıyahandürühi, asu ro

nindou ranaheimbo ŋgusüfo pefekoate-ayahı ana, asu ro nümüsɨ fandıyoanı, moanı hoafayo hoango nahurai-ndamboyahı. ² Asu ro Godındı hoafı hoafındahandürühı, Godındı hohoanımo dıbo engoro ra munjuambo fífırarıheandane, asu munjuambo fífırife ra fífırarıheandane, asu ŋgınındı hamındı anıhondümborıheandühı asu nımoei-wafu nımaroanı hoafıyahani gorugoanını aho-ane, asu ro nindou ranaheimbo ŋgusüfo pefekoate-ayahı ana, asu ro moan-anahı. ³ Ro wandı napo munjuambo masıheheandı ra napokoate-yeimbı nindou fehedefendürımbı yimbondıhe, asu wandı fi ra hıñıngı-ndıheandanı nindou ai wambo haiamble mandundıranı hai tıkırında-ndırımboesı, ŋga asu ro ŋgorü nindoumbo ŋgusüfo pefekoate-ayahı ana, ra ŋgırı wambo aboedı fandıhendırı.

⁴ Ngorümbo ŋgusüfo pare-randeimbı ai warı hoafeandüh-reändühı farıhendürı arandı. Asu ai moai nindou ŋgorümbo ŋgusüfoambe moaruwai hohoanımoyu randı, asu ahandı fimbo moai borıyu randı, asu moai ahandı fimbo hıhıfı-hıhıfıyu randı. ⁵ Ai moai afındı-afındıyurandı. Asu ai moai ahandı moatükunımbı yangırı hohoanımo pare randı, asu moai nımehünou ŋgınındıyu randı. Asu ai moai nindou ahambo moaruwaimbo-marıhorı ranahambo hohoanımoyu randı. ⁶ Asu ŋgorümbo ŋgusüfo pare-randeimbı aiana nıne-moatükunı moaruwai-ayo ranahambo moai hıhıfı-hıhıfıyu randı, ŋga aiana anıhondü hohoanımo ranahamboane hıhıfı-hıhıfıyu arandı. ⁷ Ai ana munjuambo tıñırıfo aho

ra moanane yahu arandi, asu muñguambo si aho ra Godimbo anihondümbo-riri randühani. Muñguambo si aho ra God ai fandihendirimbui yahuhaya, hifandandühi asu muñguambo tñjirifo ra tüküfeyoani, ai ñgiñindi nüngumboani.

⁸ Ngorümbo ñgusüfo pefe hohoanimo ra ai ñgiri awarindihoayo. Nga Godindi hoafi hoafombo hohoanimo ranana kikindamindimboe. Ranipoanimo hoafina hoafi hohoanimo ranana moendindimboe. Fifirife hohoanimo ranana awarindihoemboe. ⁹ Mungu-moatükuni aho ra moani bïdifiri-bïdifiri yançir-ané fífirihumboayefi. Godindi hoafi hoafimbo ranamboani awi moani bïdifiri yançir-ané hefi hoafiyefi arihundi. ¹⁰ Nga sünjunambo nîne-moatükuni aboedi hamindi-mayo ranai tükündifeihi animbo, asu nîne-moatükuni moani bïdifiri-bïdifiri yançiri hohoanimomayefi ranai awarindihoemboe. ¹¹ Horombo ro nîmori-yahambe ranisimboani wandi hoafi, hohoanimo, fifirife ranismoatükuni ra nîmori nou rasüngumarheandi. Nga hapondani ana ro adükari-yahühi nîmoakidibou-yei hohoanimo ra hininjiri-rîheamboanahi. ¹² Haponda munjuambo moatükuni awi moai sihîri ndorihu fífirihundi, ñga hoehimboambe nahuraine hoeirihu arihundi. Nga sünjunambo animbo sihîri Godimbo ndondihuri ahanti ñgusümboari ra hoeindihumboyefi. Hapondani ana moani bïdifiri yançir-ané fífirarîheandi. Nga sünjunambo-animbo ro ahambro ndondihini fífirindi-hinimboyahi, ai wambo haponda ndore fífirareandiri nou. ¹³ Nga haponda

ŋgim̩ moatükun̩ nda, Godim̩bo anhondümbofe hohoan̩mo, Godim̩bo anhondümbofe h̩imboyondombo hohoan̩mo, asu nindou ŋgorüm̩bo ŋgusüfo pefe hohoan̩mo ra moani̩ koadürüm̩bo-koadürüm̩bo yagodim̩boe. Nga ŋgim̩ hohoan̩mo ranahandambo, ŋgorüm̩bo ŋgusüfo pefemboane ai adükari̩ hamindayo.

14

*Godindi hoafi hoafimbo hohoanimo
pandihumboane*

¹ Muŋguambo si aho ra nindou bodimondambo ŋgusüfo pefembo hohoan̩moyo homboane. Asu se Yifiafi Aboedindi-mayo ŋginindi ran̩ semindim̩bo hohoan̩mondei ŋgei. Nga Godindi hoafi hoafiyorambo ŋginindi ranim̩bo se moani̩ ŋgusüfo pandihindi. ² Nindou düdi ai ran̩poan̩im̩bo hoafinambo hoafayu ana, nindou ranaheimbo hoafi-yundürüh̩-yupoani̩, nga ai Godim̩bo yaŋgir-ani hoafayu. Sapo hoafi ra nindou ranai ŋgir̩ fifirindihindi, nga ranana Yifiafi Aboedi-mayo ranahandit̩ ŋginindinambo Godim̩bo yaŋgir-ani dibo hoafi hoafiyundo arandi. ³ Nga asu nindou düdi ai Godindi hoafi hoafayu ana, asu ai nindou ranaheimbo anhondümbofe ra ŋginemindindürüh̩ farihendürüh̩, asu ŋgusüfoambe aboedi didiiboado-rearühane. ⁴ Nindou düdi ran̩poan̩im̩bo hoafinambo hoafayu ana, ai ahanti fi ŋginemindim̩bo yaŋgir-ani hoafayu. Nga asu nindou düdi ai Godindi hoafi ra hoafayu ana, asu hoafi ranai Kraisindi nendi ranaheimbo

ŋgiñindamündürimboe. 5 Ro s̄heimbo mun̄guambo ran̄-poan̄imbo hoaf̄nambo hoaf̄nde sahehea hohoan̄moayahisi, ḡa awi ro s̄heimbo Godind̄ hoaf̄ hoaf̄yo-ramboanah̄ hohoan̄moayah̄ habodihi. Nindou düdi ai ran̄-poan̄imbo hoaf̄nambo hoaf̄nduan̄ asu nindou ḡorü ai hoaf̄ ranahambo h̄ih̄rifofefe hoaf̄yoan̄ animbo, asu Kraisind̄ nend̄ mun̄guambo ranaheimbo hoaf̄ ra fand̄hendürimboe. ḡa nindou düdi ai Godind̄ hoaf̄ weindah̄ hoafayu ranana ran̄-poan̄imbo hoaf̄nambo hoaf̄imbo ḡasündeamboane.

6 Wandaf̄ mami, awi ro s̄heimbo sowahi tükündaeandühi ran̄-poanambo hoaf̄nambo hoaf̄ndahandüran̄ ra ro ḡir̄i s̄heimbo fand̄heandüri. ḡa ro s̄heimbo God ai wambo b̄id̄fir̄i moatükun̄ weindah̄-mareandir̄i hoaf̄, f̄fir̄ifembo moatükun̄ hoaf̄, Godind̄ hoaf̄ hoaf̄yorambo hoaf̄ asu yamund̄fembo hoaf̄ ra ndahandüran-an̄imbo, s̄heimbo fand̄hehe-andürimboyah̄.

7 Hoahoango rakoate-randeimb̄ moatükun̄, nümüs̄, fufuŋ̄i, mbon̄faifai ranamboan̄ moan̄ mami rahurai-ane. Ran̄-moatükun̄ mun̄guambo ranai mamīkari hoaf̄ndoan̄ ra nǖngundihi nindou ai h̄imborimandei hoaf̄ ahand̄ rana?

8 Nindou ai yifiarimbo ȳnafoaiyu-randeimb̄ ai ndofe ȳnafoaikoate-ayu ra, asu nindou d̄dai yifiarimbo napo ra d̄d̄broadomandea?

9 Moan̄ mare yahurai-ane, asu se ran̄-poan̄imbo hoaf̄nambo hoafaye ra asu nindou amuri ai nǖngundihi s̄hei hoaf̄ f̄fir̄i-mandihinda? Ranana se moan̄po hoaf̄ndamboyaf̄, ḡa s̄haf̄

hoafि ranai moanि werि-yaful nou nimoamo
 ḡgomboe! ¹⁰ Yिni, munguambo hifи ndanihü rani-
 poani rani-poani hoafи afind-anē engoro. Ngā
 asu moai mamamि hoafи ranai ranahandambo
 nimiridi fifirifekoate yangoro, ngā wanī. ¹¹ Ngā
 asu ro hoafи wataporayu ranahandi nimiridi
 ra fifirifekoate-ayahи ana, nindou hoafayu
 ranai wandи nindou amurinduanи asu ro-
 amboa ahanti nindou amurindamboyahи. Se
 rani-poanimbo hoafinambo wataporindeianи
 siheimbo yahurai tükündifemboe. ¹² Ngā
 se-amboa Yifiafi Aboedindi-mayo ḡginindi
 ra semindimbo hohoanimoyei arihundi
 ranimboane asu se Kraisindi nendi fehefembo
 ḡginindi ra semindimbohunda titjirifondei ḡgei.

¹³ Ranimboane nindou düdi ai rani-
 poanimbo hoafinambo hoafiyu-randeimbи
 ana, ai hoafayu ranahambo Kraisindi nendi
 ranaheimbo hihirifoefe hoafombohunda
 ḡginindi ranahambo Godimbo didibafimbi-
 fiyuwamboane. ¹⁴ Asu ro rani-poanimbo
 hoafinambo didibafeheandi ana, wandи
 yifiafi ranai-ane didibafefeyo, ngā asu wandи
 hohoanimo ranai ana moanи moaruwai
 titanimbo-reamboane. ¹⁵ Asu randifeyoanи
 ra ro nüngumandihea? Ro wandи yifiafi
 ranambo didibafinda-heamboyahи, ngā
 asu ro wandи hohoanimo ranambo amboanи
 didibafinda-heamboyahи. Ro wandи yifiafi
 ranambo herunda-mboyahи, ngā asu ro wandи
 hohoanimo ranambo amboanи heründamboyahи.
¹⁶ Godimbo se sihafi yifiafi ranambo yangiri
 hihifariri ana, asu moanindi nindou-mayei
 ranai fandifeambe ḡgiri hoafindeihи, “Anihond-

ane,” mbisei se hihifiyafambe. Sapo se hoafayafî ranahambo ana nindou ranai moai fîfirîhindî. ¹⁷ Godimbo hihifimbo didibaftîfe sîhafî ra aboedi saf-anesi, ñga ñgîrî nindou ñgorü ranahambo ñginînda-mîndündüri. ¹⁸ Ro afîndimboanahi ranipoanîmbo hoafînambo Godimbo hoafîya arîhandî ra sîheimbo ñgasündîhea-ndürîmboanahi asu ranîmboanahi ro Godimbo hihifarîhünî. ¹⁹ Ñga Kraisîndî nendi fandîfeambe roana, moani nindou ai fîfirîhindeimbî hondahüfeimbî (5) hoafî yanqîrî yamundîfe-ndürîmbo hohoanîmoayahî. Ñga asu hoafî moani afîndî hamîndî ranipoanîmbo hoafînambo wataporîmboyo ho ana, aboedi hamîndîyopoani.

²⁰ Wandafî mami, se nîmoakîdîbou hohoanîmoayeî nou hohoanîmo-ndeimboyei. Moaruwai hohoanîmo aho rananîmbo se nîmoakîdîbou nou hohoanîmondeihî nîmboei, ñga asu sîhei hohoanîmo ranana nindou boagîrî nahurai-anîmbo se nîmboei. ²¹ Ahînûmbî hohoanîmo sürü papîrandühi yahoya, “Ranipoanîmbo hoafî hoafümbî nindoundî yafambe sünju-ane, asu nindou amuriyei yafambe sünju-ane, rananîmbo nindou ndanaheimbo ro hoafîndahandüri-mboyahîsi, ñga asu ai ñgîrî wambo hîmborîndeî,” mehu Adükari ai.

²² Ñga ranane asu ranipoanîmbo hoafî hoafîmbo ñginîndî ranai nindou Godimbo anîhondümbofe-koate-mayeî ranaheimbo nafüimbo moatükun-ane, ñga asu anîhondümbo-rihoreimbî ranaheimbo ana wanî. Ñga asu Godîndî hoafî hoafîmbo ñgînîndî ahei

mbusümo ranai anihondümbo-rihoreimbi
aheimbo nafuimbo moatükun-ane, ḥga Godimbo
anihondümbofe-koate-mayei ranaheimbo ana
wani. ²³ Ranimboane asu Kraisindi nendi
ranai mamühi fandihindani se ran-i-poanimbo
hoafnambo hoafayeи ana, asu fifirifekoate-
yeimbi asu anihondümbofe-koate yeimbi
ranai tükündahi siheimbo hoeindihindürihi,
ai ana hihindi-hihindiyehanei mbiseimboyei.
²⁴ ḥga munjuambo Godindi hoafi ran-i yanqiri
hoafindeian-animbo, asu anihondümbofekoate-
yumbi asu fifirifekoate-yumbi ai tükündifi-
hündambo amboani asu ai hoafi ra himborindu
haya moaruwai hohoanimomayu ranimbohünda
ngusüfoambe afindi hohoanimondimbui.
²⁵ Rananimbo asu ahanti hohoanimo dibi
menjoro ra weindahindeandühi, asu ai
yiri yimbu pusinde nimandümbo Godimbo
hohoanimonduwohü hoafndühümboya, “Awi
anihond-ane, ḥga God ai se-babidi sihei
mbusümo anüngu!” mbüsümbui.

*Godimbo ratüpuri hohoanimo ra aboedi
mbihowamboane*

²⁶ Wandafi mami, asu se nüngundihi
ramandihinda? Munjuambo se fandifeambe,
nindou ḥgorü ai herü hohoanimonduhane,
ḥgorü ai yamundiferambo hohoanimo
hohoanimonduhane, ḥgorü ai God ai
nini-moatükunimboyo hoafimbohünda
nafuimayundoane, ḥgorü ai ran-i-poanimbo
hoafnambo hoafimboane, asu awi asükai sapo

ai hoafiyumbi hihirife hoaf-ane, munju ranimoatükuni ra hoafimbeyei-amboane. Munju moatükuni ra Kraisindi nendi ranaheimbo ²⁷ Nga asu nindou bidentalai ai ranipoanimbo hoafinambo hoafimbo hohoanimondeih ana, moani nindou yimbundafandan asu ²⁸ Nga asu yangir-animbo rambirundamboane. Nga asu moani ngorü ai hoafindu kikindamünduan, ngorü ai hoafiyu-mbiran damboane. Rananimbo asu nindou ngorü ai nne hoaf ngorü ai hoafmayu ranahambo hihirifoare hoafimbiywamboane.

29 Yimbu ኃጋሚ nindou saf-animbo Godindi hoafit hoafimbo-mayo ra hoafimbeyo-mondamboane. Nga asu amuri bidifirai moani nimarimombo nine hoafit ai hoafayomo ranahambo tumbirundamboane. **30** Nga asu nindou mami wataporambe amaru ahambo God ai nafuiduanit, asu nindou nüngumbo hoafayu ranai ahanti hoafit ra awi kikimbiramündu-amboane. **31** Rani-süngumbo-animbo nindou munjuambo mamami Godindi hoafit hoafindimondanit, asu nindou munju amarei ranai hoafit ranahambo fifirihindühit ኃጋሚndi mbintimboei-amboane. **32** Godindi

hoaf† hoaf†mbo ḥg̃iñindi sowandümondeimb†
nindou ana ai moan† ranahandi ḥg̃iñindi ra
hifand†-mbirundamboane. ³³⁻³⁴ Sapo God ai
s̃hef†mbo moai mam̃ikariyo wakiferambo
yifiriyu, ḥga moan† aboedi ndorihefe
ñingomboane yifirayu.

Kraisind† nendi muñgu ai fandifeambe
ana, awi ñimoreh† ai wataporindeimboyei,
ḡga moan† s̃isikoate ñimandei. Kraisind†
nendi muñguambo yahurai-ane rar̃hi ar̃ihünd†.
Ñimoreh† aiana ḥg̃ir̃i hoafiñdei sapo Mosesind†
ahinümb† hoaf† hoafimayo süngu ai moan†
nindowenih†-yomond† hoareh† ñimboei.
³⁵ Ñimoreh† ai ran†-moatükun† ranahambo
fifirifehü türüfoefembo mbiseimbo ana, ai
ahei nindowenih† ranahamumbo worambe
düdumbeyahi-puramboane. Ñimoreh† ai
Kraisind† nendi fandifeambe botife hoaf† ana,
amoañiŋgeimb-ane.

³⁶ Awi Godind†-mayo hoaf† ra s̃heimbo
sowahind† botife homboyo? Awi asu hoaf†
ra s̃heimbo yaŋ̃ir̃i tüküfemboyo? ³⁷ ḥga asu
nindou mami ai rande hohoañimonduhüya,
“Ro Godind† hoaf† hoafya-r̃ihandeimb-
anah†,” ehuyo, asu “Yifiafi Aboedind†
fifirife masahamindih†,” ehu ana, refeana
ai fifirimbireand-amboane, ḥga Adükari ai
randihind† mehu hoaf-ane nda ro s̃heimbo
sürü paparihand†. ³⁸ ḥga asu nindou ran† hoaf†
ranahambo himborikoate-ayu ana, asu se ḥg̃ir̃i
ahambo himborindei.

³⁹ Rañimboane wandaf† mami, Godind†
hoaf† hoaf†mbo hohoañimo ranahambo yaŋ̃ir̃i

ŋgusüfo pandih iŋgei, ŋga asu se ran+i-poan+i-mbo hoaf+na hoaf+mbo yowan+i mb+seimboyei.
40 Krais+ndi nendi fandifeambe munjumoa+tkun+i aho ra wudipoapondihi ndondihi randihindi.

15

Krais ai yif+yu hayamboyu asükaiyu botimefiyu

1 Wandafi mami, haponda ro s+heimbo aboedi hoaf+ masahanduri ra asükainda hohoanimo botindihenduri samboanahi. Aboedi hoaf+ ra se sahümundi hehimboyei asu se ranifhi ŋgi+n+ndi maniboadei ranahamboanahi. **2** Aboedi hoaf+ s+heimbo ro bokar+mar+heheanduri ranahambo ŋgi+n+ndi kikihir+hümundi aniboadei hei ana, ranambo se aboedambo-ndahimboyei. Ngä refekoate-ndeian+i ana, ŋgir+i fandihenduri.

3 Ro hoaf+ himboriya heheambo masahamindih+ ra s+heimbo masahanduri ra ai aboedi adükari moatükun+i hamindane: Krais ai s+hefi moaruwai hohoanimo ra raguanambo-fembo-hündamboyu yif+mayu, sapo Godindi hoaf+ yare hoaf+mayo sünju.

4 Ahambo honguambe s+hehorane, asu ranambe ŋgi+m+ nimb+yu mbura asükaiyu botimefiyu, Godindi hoaf+ yare hoaf+mayo sünju. **5** Raniyu asu ai Pitambo-so boatei tüküfi mburamboyu asu sünjunambo ahanti 12 sünjurürü-rundeimb+mbo-so tükümefiyu.

6 Raniyu asükaiyu ahanti wandaf+ mami 500 ŋgasündeandeimb+ nindou ranaheimbo-so tükümefiyu. Nindou ra afindi ana animböei, ŋga asu bidifiri ana yifisafimaye. **7** Raniyu

ai Semsimbo-so tüküfi mburamboyu asu sün̄gunambo ahandi hoafî sowandümo homorundeimbî-memo muñguambo ahamumbo-so tükümeifiyu. ⁸ Ranîyu asu sün̄gunambo hondü wambo-so amboa tükümeifiyu. Asu ro furambe sangorambo hapoadümboyaha wakemîndi-ndîrimbo nahurai-anahî.

⁹ Kraisîndi hoafî sowandümo homorundeimbî-yomondi mbusümo ra akîdou safanahî. Wambo ana Kraisîndi hoafî semündü hûrandeimbî mbisei dükandîhi-ndîrimboyei sapo ro Godîndi nendi ranaheimbo moaruwaimbomarîhearı hahî ranîmbohûnda. ¹⁰ Nga God ai wambo moanî hîpoambo-mareandîra ranîmboaanahî haponda ro Kraisîndi hoafî sahamîndi ha-rîhandeimbayahî. Nga asu ahandi moanî hîpoambofe hohoanîmo ranai moai moanîmbofeyo, nga wanî. Kraisîndi hoafî sowandümo homorundeimbî bîdîfîri ai muñgu moai ro ratüpuryayahî nou yaru tînîrîfoyomo. Nga roana, wand-amboanî moai ratüpuriya rîhandi. Nga Godîndi moanî hîpoambofe hohoanîmo wandi fiambe amarondîri ranane farîhendirâ ro rawariheandi. ¹¹ Ranane hoafî ra ro hoafîyahembü hündîyo asu ai hoafîyomondeimbî hündîyo ra sapo mami ranî hoafî ranîyo bokarî-marîhehundi ranahambo se anîhondümbo-marîhindî.

Sihirî yîfîhündi botîfe hoafî

¹² Krais ai yîfîmayua asu God ai hon̄guambeahîndi botîmariri hoafî ra ro afîndîmbo hoafîyefî marîhundi. Nga asu nîmboe nindou bîdîfîri sîhei mbusümo anîmboei

ranai hoafiyeyihiya, “Nindou yifiyoweimbihundi ana, ngiri asukaindo botindifeyo,” maseia? **13** Ranit hoafit ra anihondüm bayo-mbonana, God ai moai Kraisimbo honguambeahindi botiriri. **14** Asu Krais ai yifihundi botifekoate-mbeimbonana asu ro ngiri ninimbo hoafiyefi rihunda asu se ngiri ninimbo moatükunimbo anihondümbo-rihindii. **15** Rambefembonanasi, asu ro Godimbo tikai hoafiyefi-rihundeimbii nindou tükümbayahu. Sapo ro ahambo anihondümbo hoafiyefüh sefiya, “God ai Kraisimbo botimariiri,” aseft. Nindou yifihundi botifekoate-mbembonana, God ai ngiri Kraisimbo yifihundi botiriri. **16** Nga God ai nindou yifiyembihundi ranaheimbo botifendürira koatembei-mbonana, asu Krais ai-amboani yifihundi botimbefipoani. **17** Nga asu God ai Kraisimbo yifihundi botifikoateyumbonana, asu sihei anihondümbofe ranai siheimbo mbafarit-hendüripoani. Nga seana sihei moaruwai hohoanimo ranaianimbo kikihindamindindürü ningomboe. **18** Asu anihondümbo rambefembonana, nindou didiyei Kraisimbo anihondümbo-rihorit mburi Hü yifmayei ranai-amboani moaruwaimboyahi. **19** Sihirir ana Kraisimboaneft anihondümbo-rihuruhit himboayahundo. Nga asu Krais ai sihefimbo ndanisimboani yangiri fehefemunimbo himbombayefi-mbonana, asu nindou bidifiri sihefimbo hipoanimboembouanei sahümuni.

20 Hohoanimo ra yahuraiyopoani, nga wanit. Nga anihondüyo Krais ai yifiyu

mbura hoŋguambeahindi God ai botimariri. Nümbürambeahindi horombonambo sesimbo moatükunti boatei nafaramindo nahuraiyo God ai Kraisimbo boatei yifyeimbi nindou ai yanqiri botifekoate-yeiambe ahambo botimariri. **21** Nindou mami ahanti süngu yifimbo hohoanimo tükümeffeyo asu nindou mami ai-amboani ahanti süngu yanqiri botifembo hohoanimo tükümeffeyo. **22** Sapo nindou muŋgu ai ra Adamindi sırihünd-anei yifmayu süngu yifyei arihündi. Nga nindou muŋguambo Kraisindi sırihünd-anei botimefiyu süngu botiyahi arihündi. **23** Nga muŋguambo nindou mamami ahei botifeambe botindahumboyeffi. Krais ai boateimayu asu ai asükaindu kudüwan-animbo asu nindou ahanti sırimayei ra muŋgu botindahimboyei.

24 Ranisimboan-animbo muŋgu-moatükunti muŋgumboayo si ranai tükündifemboe. Rananimo asu Krais ai sanendi, anani, kabomo ra hifandi-rundeimbi, muŋguambo ratüpuri bogorimboyafu-ndeimbi, asu muŋguambo ŋginindi hifandu-ndeimbi ranahamumbo hifnambo-ndeapurimbui. Rananimo asu ai ŋginindi hifandarandi ra Ape Godindi wariwami hinŋingindeambui. **25** Awi ranambe ana Krais ai bogorimbondüfi nüŋgu ŋgumbo animbo, asu God ai moaruwai nendi ranaheimbo hifnambo-ndeandüri haya Kraisindi yirumbi hoarehi hinŋingindearumbui. **26** Amuri härütümbi ranaheimbo hifnambo-ndeandüri ŋgu-ŋgumbo animbo, asu süŋgunambo hondüanimbo yifi ranahambo amboani hifnambo-

ndeambui. ²⁷ Godindi hoafit yare hoafiyowohü yahoya, “God ai munju-moatükuni ahanti hoarehi hiniŋgi mareandi,” meho. Nga God ai munjuambo moatükuni ranambeypoani. Ranimbo-animbo sihiri fiftirindi-humboane, God ai munju-moatükuni ra Kraisindi hoarehi hiniŋgi mareand-anesi, nga asu ai moai ahanti hoarehi nüŋgu, nga wanit. ²⁸ Nga munju-moatükuni ra Kraisindi hoarehi yangirindoan-animbo, asu Godindi Nimir ranai sapo Afinti ai munju-moatükuni ahanti hoarehi hiniŋgi mareandi ranit hoarehindümbui. Rananimbo asu God ai ahantihoarit munju-moatükuni aho ranahambo bogorit hondündümbui.

²⁹ Nga asu yifeyeimbti ai botifekoate-ayeana, asu nindou bidifiri aheimbohunda himoni hunduriyei arihundi ranai nüŋgurithi-ndühkiyeia?

Asu yifeyeimbti ai botifekoate-ayeana, asu nimboe nindou bidifiri ai aheimbo fehefedürimbohunda himoni hunduriyei arihunda?

³⁰ Asu yihoeffimbo amboa. Ro Krasindi ratupuri ratupurimayefi asu nindou bidifiri ai munjuambo si aho ra moaruwaimbo-rihimuni hei arihundi. Asu yifeyeimbti nendi ranai asükaiyo botifekoatembo-ayeana, asu ro nimboe moani ndarihu animboefa? ³¹ Wandafit mami, munjuambo si aho ra ro yifimbo nahuraiya arihandi. Ra anihond-ane. Se munjuambo Sisas Krais-babidi aniboaidei ranimboanahi ro siheimbo hihifi-hihifiyahühi weindahit rarihe hoafehanduri. ³² Efesus ngoafithü ro nimbambeahindi ninihondi-babidi nahurai

yifiarimayahı. Ranimbo-hündambo nindouyafe hohoanimo süngu ro nini-moatükuni aboedi mandahamindihä? Nga asu yifeyeimbihundi nindou ranai asükaindei njiribotindahindi hoafi ra anihondayo ana, ambesi, nga sihiri moani, "Sesi dagudifit, hoe ndimindefi raraondihu ngefimboane. Nga sümbu ana awi sihiri yifindemboyefi," hoafi mamı hoafimayo süngu.

³³ Se tikai hoafi anihondümbo-ndihimboyei. Sihiri sihefi wandafi moaruwai-mayei ranbabidi ahahabodefı ana, asu ai sihefi hohoanimo aboedi ra moaruwaimbo-ndihimunimboyei.

³⁴ Se wudiopoapondihi hohoanimondeihı asu moaruwai hohoanimo ra rühüsafit hininqindihindi. Nindou bıdifirı seana moai awi Godimbo fífırıhorı. Ranahandambo se amoaninqimbeyei-amboane.

Fi asükaiprofeyo ranana ngorüpoanimboane

³⁵ Nindou bıdifirı ai düdundahindühı anımboya, "Nindou yifihundi ra nüngundihi asüka botımandahinda? Fi ra asükaindo botındifeyowohü nüngu-nahurai fi ndemindihaya tükündife manıngoa?" mbiseimboyei.

³⁶ Ranana hihindi hoaf-ane? Se ra fífırırowamboanafı nini-moatükuni hoari hifambe hifı kararowandı ranai yifikoatenahuraiayo ana, asu ai njirı yangırı aboedi tükündifeyo. ³⁷ Se konıyo asu nini mangırıyo hifarowandı ra moai emündü düdüdü kameihı hifırırowandı, nga hoari yangır-ane hifı kararowandı. ³⁸ Ranana asu God ai hohoanımomayu süngu düdüdü emündü napo

ra ranifihî papareandi. Ranai munju nîne-moatkunî mamamî hoarî ranaheimbo ranipoanîmbo ranipoanîmbo düdüdü, emündü ra sagadûri arandî. ³⁹ Munju-moatkunî yançiri nînjo haya hoahoango-randeimbî ranahei fisafî ana mami sîmogodî yançiriyopoant, ñga wanî. Nindou ai ñgorü-poanîmbo fisaf-ane, nînîhondî ai ñgorü-poanîmbo fisaf-ane, ndu napo ai ñgorü-poanîmboane. Asu kinî ai ñgorü-poanîmboane. ⁴⁰ Sünambeahîndî moatkunî fi-poanîmboane, asu hîfî ndanîhündambo fi-poanîmboane. Ngâ asu sünambeahîndî moatkunî ranai ñgorü-poanîmbo fiyomboane, asu hîfî ndanîhündambo moatkunî ranai ñgorü-poanîmbo fiyomboane. ⁴¹ Hüfîhamîndî ai-amboanî ahandî ranipoanîmbo fi anandî. Amoamo ai-amboanî ahandî ranipoanîmbo fi anandî. Asu mupui amboanî ranipoanîmbo fi anandî, ñga asu munjuambo mupui ra bîdîfîrî ai ñgorü-poanîmbo fiyo asu bîdîfîrî ai ñgorü-poanîmbo fiyo ra hoaŋgomboane.

⁴² Moanî yahurai-anîmbo nindou yîfîyeimbîhündî asükaindei botîndahinda tükündîfemboe. Fi ra asamboefeyo rananîmbo ai sümboyo-randeimb-ane. Ngâ asu fi ranai yançirambofe tükefeyo ranai ana sümboakoateyo-randeimb-ane. ⁴³ Fi asamboefeyo ranana wosîhoaforî hîmboyowohü hoafendîyowohane. Ngâ asu fi yançiri botefeyo ranana moanî aboedî hîmboyowohü ñgînîndî tüküfeihane. ⁴⁴ Fi asamboefeyo ranana hîfî ndanîhündambo fi yançir-ane. Ngâ asu fi botefeyo ranana

sünambeahındı fi-ane.

Hıftı ndanıhündambo fi-poanımboane, asu sünambeahındı fi-poanımboane rehayamboane anıŋgo. ⁴⁵ Sapo Godındı hoafı yare hoafıyowohü yahoya, ‘Weaŋgurühıdıdı nindou, ahandı ndürü Adam ana, nindou yanğırı nıŋgombo tükümefiyu,’ meho. Nga asu ŋgorü Adam, Krais, aiana yanğırı nıŋgombo yifiafı saimboyu tükümefiyu. ⁴⁶ Yifiafı hoearambe fi ranai moai raboatei tüküfeyo, nga want. Nga hıftı ndanıhündambo fi ranıboatei tüküfeyoane, asu süŋgunambo yifiafı fi ranai tükümeffeyo. ⁴⁷ Weaŋgurühıdıdı Adam aiana hıfıhündıyu tükümefiyu. Nga asu süŋgudıdı Adam ana sünambeahındı tükümefiyu-anı. ⁴⁸ Hıftı ndanıhündambo nindou ana sapo nindou hıfınambo naſıyumbıhündı-mayu nahurai-anei. Nga asu nindou sünambeahındı aiana sapo nindou sünambeahındı tükümefiyu nahurai-anei. ⁴⁹ Hapondanı ana sıhırı nindou hıfınambo naſıyumbı-mayu ranahandı fi-hoearı-yefomboanefi, nga mare yahurai-anımbo sıhırı nindou sünambeahındı tükümefiyu rahurai fi-hoearı-ndemboyefi.

⁵⁰ Wandafı mami, hoafı nda ndahurai-mayowamboanahı hoafehandürü. Nindou hıftı ndanıhündambo safı horı ranı-finambo tüküfimbı nindou ranai ana ŋgırı God ŋgınındı hıfıdarandı ranambe ŋgu. Asu nıne-moatükuntı sümboyo-randeimbı ra asu ŋgırı nıne-moatükuntı sümbokoateyo-randeimbı ra ndemündu. ⁵¹⁻⁵² Dıbo hoafı menjoro nda hımborındı, nindou munjuambo sıhırı ŋgırı yıfındefi. Nga munjuambo sıhırı ŋgorü-

süŋgundahundǖi an̄imbo ran̄i-poan̄imbo findefi hohu tükündahumboyefi. Nīmehünou, himboari d̄ikir̄ihu afar̄ihumindefi nou b̄idif̄iranambo fufunj ai hoaf̄indoan̄ s̄imbori tükündahumboyefi. Sünambeahindı fufunj ranai hoaf̄indoan̄ an̄imbo nindou yif̄yeimbihündi ranai asükaindei botindahimboyei, asu mun̄guambo s̄ihiri moani ran̄i-poan̄imbo tükündahumboyefi. ⁵³ Sümboyo-randeimbı fi ranana ɳgorü-poan̄imbo findo haya sümboyokoate-randeimbı tükümbifeyo-wamboane. Nḡa asu yif̄yo-randeimbı fi ranan̄imbo ɳgorü-poan̄imbo findo haya yif̄yo-rakoate tükümbifeyo-wamboane. ⁵⁴ Ranan̄imbo sümboyo-randeimbı fi ranai sümboyo-rakoate findoan̄, asu yif̄yo-randeimbı fi ranai yif̄yo-rakoate findoan-an̄imbo, asu Baiborambeahindı hoaf̄ ranai an̄hondü tükündifemboe. Ai yahoya, “Yif̄ ai awar̄ihoeihü yan̄gir̄i koadürümbo nīŋgombo ranai har̄hoai tükümfeyo!” meho.

⁵⁵ “Yif̄ se, naha s̄ihafi har̄hefembo ɳgiñinda? Yif̄ se, naha s̄ihafi ɳgiñindi moaruwaimbofe ramboa?”

⁵⁶ Moaruwai hohoan̄imo, ra yif̄indı moaruwaimbofe ɳgiñindi n̄imindühane. Ahinümbi hohoan̄imo ra nindou-yafe moaruwai hohoan̄imo nafuiyo arandı ranan̄imbo asu nindou ai moaruwaimbo-ndahimboyei. ⁵⁷ S̄ihefi Adükari Sisas Kraisindi ɳgiñindi namboyu God ai s̄ihefimbo ramareamuna yifar-ambeahindı hamar̄iheshundi. Nḡa ran̄imbo-hündambo-an̄imbo s̄ihiri Godimbo hihif̄indihurimboane!

58 Wandafi mami, ranimboane se akidou-amboani bübürintdeimboyei, n̄ga se moani n̄ginindī hamindī n̄iboadei. Se munjuambo si ahora Adükärindī ratüpuri t̄n̄jirifondēi ndühündī, nimboe sapo ndani-moatükunī nda se f̄firihindī. Se Adükärimbo ratüpurayei ra n̄giri moanimbondifeyo.

16

Godindī nendī fehefembo kakī

1 Hapondanī kakī Godindī nendī Sudia hifthü amarei ranaheimbo fehefe-ndürimbohündā gugurifembo hoafında samboanahī. Kraisindī nendī Garesia hifthü amarei aheimbo hoafimayahī nou se-amboani rasüngundihindī. **2** Munjuambo Sande aho rananimbo nindou munjuambo mamamī se kakī masahümündi ranahandī saimbo s̄hei worambe b̄idifirī d̄gehindi. Rananimbo süngunambo ro tükündahaendāni, aheimbo kakī gugurife segudürimbo ra se n̄giri afuri kokopondühündī. **3** Ranthü ro tükündahaendüh-animbo nindou se d̄iboni-mehüpuri ranai s̄hei-mayo kakī gugurimarihindī ra sowandümo houmbo koandīheheapura wandī-mayo ahamundi fimbo pas kameihī Serusarem n̄goafinambo mb̄ihanimo-ndamboane. **4** N̄ga asu ramboa hohoanimo-yahaniwani ahanīhi ana, nindou ranimemo ranai ro-dībo mb̄ikosomo-ndamboane.

Porindī hohoanimo

5 Awi ro Masedonia hifī mbusümo nafindahē hehea s̄heimbo sowahī tükündahaemboyahī,

ŋga ro Masedonia hifinafi homboanahi hohoanimoayah. ⁶ Awi ro moai fifirihinandi, ŋga se-babidi akidou nimboahanit ŋgisihari tükefeyo ra aboedindoani mangahiyo, nüngumandahe. Se-babidi nimboa mbundinha asu ro nini-nafiyo hombo hohoanimoarandir rananimbo se wambo naf hombo mbifarihehindir amboane. ⁷ Roana se-babidimbo akidou yangiri nimarimbo ana moeisah. Nga awi roana sebabidi gedühi ningomboanahi hohoanimoayah, Adükari ai rawoyafo ehu ana. ⁸ Nga awi roana, Efesus ŋgoafihü ndanihü nimandihan Suda-yafe adükari si Pendikos* ra tükündifeyoananimbo ndamboyah. ⁹ Nimboe sapo God ai nimorehi nindowenih afindi aheimbo ahandi nindoumbofe tüküfembohunda wambo fondi masendimbo wambo. Nga asu nindou afindi ai wambo ndanihü hürütarihündir.

¹⁰ Nga asu Timoti ai rühi s̄hei nafindüfiyuani wanit, se ndahorimindei worinindihorananimbo ai se-babidi aboedi yihimbokoate mbinünguwamboane. Nga ai-amboani mare ro raweheandi nou Adükarinid ratüpuriyurandeimb-ani. ¹¹ Nga asu nindou ŋgorü ai ahambo yowanit moanindi nindou-ani mbüsümbui. Nga se ahambo moanit aboedi fandihenorani ŋgusüfoambe afure küre haya mbüsünüwamboane. Nga ai wandaf mami bividiri babidimbo mbisintimonda sahehea himboyaha-purühanahi.

¹² Haponda wandaf Aporosindi hoaf-

* **16:8:** Pendikos ai Suda-yafe adükari si nümbürambeahindisi sesi yimunju-remindimbo si-ane.

ane s̄heimbo hoafayah̄i nda: Ro ahambō wandaft̄ mamī b̄idifirībabid̄ s̄heimbo sūn̄ hoeimbireandür̄ sahehea hoaffya-handowohanah̄. Nga ai hombo moeiyahumboani, awi hapondanambe ana. Nga awi ai n̄is̄imboaniyo hombo naf̄ engoro ana, ai ηgumbui.

B̄idifiranambo hoafī

¹³ Se h̄ibadihündühī anihondümbofe hohoan̄mo ηḡin̄indī kik̄ihindühümündi n̄imboei. Se ȳthimbokoate moan̄ ηḡin̄indī n̄imboei. ¹⁴ Se ratüpurīndeih̄ ra s̄hei ηgusüfo pefe hohoan̄mo ranambo yangir-an̄imbo ratüpurīndeい ηgei.

¹⁵⁻¹⁶ Wandaf̄ mamī, sapo se Stefanas asu ahandī worambeahindī-yei hoafī ra fifirihindī. Sapo ai boateiyiei Akaia h̄ifihü Kraisimbo anihondümbo-r̄ihindeimb̄ tükümehind. Ai Godindī nendī ranaheimbo fehefendürimbo ratüpurī ra refembo af̄ndī hohoan̄moyei arihündī. Wandaf̄ mamī, ro haponda s̄heimbo hüti-hoafayahandür̄ se-amboan̄ yahurai nindou-yomondī hoarehī n̄imboei. Asu nindou düdi ai-babid̄ farihoundür̄hī houmbo ratüpuriyomo arundī amboani kameih̄.

¹⁷ Stefanas, Fortunatus asu Akaikus ai s̄hei fondihümbo sapo se ndanihü s̄ifokoate-mayei ran̄imbo asu ai wambo sowana masifomo-ndamboanah̄ h̄ihifī-h̄ihifayaht̄. ¹⁸ Aiyomo wambo wandī ηgusüfoambe ndoru kümarundır̄ sapo s̄heimbo ramarundır̄ nou. Nindou yahuraimbo-an̄imbo nindou aboed-anemo mbisef̄ hohoan̄mo-ndefomboane.

19 Esia hifambe Kraisindi nendi amarei ranai siheimbo hihiifarihündüri. Akwira, Prisira-anafe, asu Kraisindi nendi ahafe worambe fandihi nimarei arihündi ranai-amboani Adükariindi ndürinambo siheimbo hihiifarihündüri. **20** Asu wandafti mami munju ndanihündambo amboani siheimbo hihiifarihündüri. Se Kristen-i-yafe hohoanimo sünju simbori wakikihürindei.

21 Ro Por-anahit wandi warinambo siheimbo hihiifti hoafit nda sürü paparit handi.

22 Nindou düdi ai Adükariimbo aboedi hohoanimo-yondokoate-ayu ana, ai moaruwaimbombi fiyuwamboane. Adükari, se mborai!

23 Adükari Sisas ai ana siheimbo moani hipoambo-mbireandür-amboane. **24** Munjuambo se Sisas Krais-babidi animboei siheimbo ro ngusüfo pararitheandür.

**Godindî Hoafi
The New Testament in the Angor language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angor long Niugini**

Copyright © 2001 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Angor

Contributor: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

c500d379-d0cf-5c22-9613-91d7bcc63af3